

A közbeszerzési eljárások jogorvoslati
rendszere, különös tekintettel a résztvevőkre, a
határidőkre és a jogkövetkezmények
alkalmazására

Készítette: dr. Paksi Gábor

Budapest, 2005.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés.....	3
2. A közbeszerzések jogorvoslati rendszerének áttekintése.....	5
2.1. Az Európai Unió közbeszerzési jogának áttekintése.....	5
2.2. Békéltetés.....	6
2.3. A döntőbizottsági eljárás történeti dimenziói.....	6
3. A közbeszerzési jogorvoslati eljárás.....	9
3.1. A kérelemre történő eljárás.....	9
3.1.1. A kérelem tárgya.....	9
3.1.2. A Kbt. 324. § (1) bekezdés szerinti adatok:.....	10
3.1.2.1. Ügyfélképesség.....	10
3.1.2.2. Ajánlatkérő.....	11
3.1.2.3. Határidők.....	11
3.1.2.4. A megsértett jogszabályi rendelkezés	13
3.1.2.5. Döntésre irányuló indítvány, ennek indokai.....	14
3.1.2.6. Ideiglenes intézkedés iránti kérelem.....	15
3.1.2.7. Közbeszerzési ügy lehetséges érdekeltjei.....	15
3.1.3. Indokolás.....	15
3.1.4. A kérelem benyújtása.....	15
3.2. A hivatalbóli közbeszerzési eljárás.....	16
3.3. A Döntőbizottság létszáma.....	18
3.4. A Döntőbizottság hatásköre és illetékessége.....	18
3.5. Az eljárás megindítása.....	19
3.6. Összeférhetetlenség.....	20
3.7. Egyesítés.....	20
3.8. Ideiglenes intézkedés.....	20
3.9. Észrevétel.....	21
3.10. A tárgyalás szerkezete.....	22
3.11. Iratok megtekintése.....	24
3.12. Elintézési határidő.....	25
3.13. A Döntőbizottság határozatai.....	25
3.14. A Döntőbizottság határozata elleni jogorvoslat.....	27
4. De lege ferenda javaslatok.....	31
5. Zárszó.....	33
Irodalomjegyzék:.....	34

„Tapasztalható, hogy a közbeszerzési piac folyamatosan növekszik, s emellett egyre élesebb a verseny. A nyílt, széleskörű és tiszta versenyt biztosító közbeszerzési eljárások eredményeképpen csökken a jogszabálysértő magatartások kockázata, ami végső soron hozzájárul a közpénzek takarékosabb felhasználásához¹”.

1. Bevezetés

Mind a társadalom, mind a törvényhozás joggal feltételezi, és abból indul ki, hogy a ügydöntő határozat megfelel az igazság és a törvény szerinti igazságosság követelményeinek.

Szükséges, hogy megfelelő jogi garanciák legyenek biztosítva mind az ajánlattevők, mind a közbeszerzési eljárásban érintett egyéb jogalanyok számára, hogy megfelelő jogorvoslatot kapjanak a közbeszerzésre vonatkozó jogszabályokba ütköző döntésekkel, eljárási cselekményekkel szemben. Szükséges továbbá a verseny tisztaságát sértő esetleges visszaélések, összejátszások elleni hatékony és gyors fellépés biztosítása².

A közbeszerzésekkel kapcsolatos nem csekély számú jogvitára tekintettel garanciális jelentősége van, hogy a Kbt részletesen szabályozza a jogorvoslati eljárást, s az abban résztvevők feladat- és hatáskörét.

A közbeszerzési eljárás résztvevőinek magatartása egyéni és közösségi érdeket sért, ha nem felel meg a törvényesség és az igazságosság megvalósításának feladatából adódó követelményeknek. Sajnálatos módon előfordulhatnak olyan esetek, amikor a közbeszerzési eljárás alanyainak döntése nem állapít meg igazságot, vagy nem törvényes és akkor az az érdek, hogy végrehajtásuk ne történjen meg. Nyilvánvaló, hogy az ilyenfajta döntések hozatalának a lehetősége megkívánja minden jogrendszerből olyan jogintézmények kialakítását, amelyek alkalmazásával a döntés megtámadására, s megváltoztatására kerülhet sor. Erre szolgálnak a jogorvoslatok.

A jogorvoslati kérelmet előterjesztők számára továbbra is az eljárásban való részvételük elérése a cél.

Tendenciaként figyelhető meg továbbá, hogy emelkedik az olyan kérelmek száma, amelyben a kérelmező a többi ajánlattevő eljárásból történő kizárásának elérése útján lát nagyobb esélyt a szerződés elnyerésére³.

Kétségtelen azonban, hogy a jogorvoslattal nemcsak élnek, hanem visszaélnék, s ez a tény valóban rendkívül nehézé teszi egy kielégítő jogorvoslati rendszer létrehozását, nem könnyű feladat megtalálni az arany középutat.

A kutatás fő iránya a döntőbizottsági jogorvoslati rendszer ismertetése, a döntőbizottsági eljárás bemutatása.

A dolgozat célja a döntőbizottsági eljárás sarokponti kérdéseinek, a közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslatok nemzeti szabályainak eljárásjogi szempontból történő bemutatása, néhol kritikai szemmel vizsgálva.

¹ Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 32. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

² BERÉNYI LAJOS – BOZZAY ERIKA – BUDA GYÖRGY – DEÁK KRISZTINA – ENGLER MAGDOLNA – HÁMORI ANDRÁS – KALMÁRNÉ DIÓSY ILDIKÓ – KARDKOVÁCS KOLOS – KOTHENCZ ÉVA – LUKÁCS ANDREA: *Közbeszerzés*. KJK – KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 2004. 363. o.

³ Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 42. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

A dolgozat témaválasztását indokolja az a körülmény, hogy bár az új törvény hatálybalépésével a jogorvoslati rendszerben koncepcionális változások nem történtek, ugyanakkor a téma rendkívül aktuális.

A dolgozat szerkezeti felépítése azt a vonalat követi, mely szerint a dogmatikai és történeti áttekintés után a hatályos szabályozást ismerteti, esetenként a szabályozás problémáinak felvetésével, végül megoldási javaslatokat próbál adni.

Amennyiben sikerült ezzel a kis bevezetővel a téma iránti érdeklődést felkelteni, akkor térjünk rá a közbeszerzések jogorvoslati rendszerének áttekintésére.

2. A közbeszerzések jogorvoslati rendszerének áttekintése

A közbeszerzési jogorvoslati rendszer kétszatornás. Az, aki a jogszabálysértést észleli és érdekeltnek minősül, egyrészt a hazai jogorvoslati fórumhoz fordulhat, másrészt ha ennek speciális feltételei fennállnak közösségi szintű jogorvoslatot is igénybe vehet, akár párhuzamosan is.

A jogorvoslati rendszer alapvető sajátossága, hogy a hazai jogorvoslatot helyezi előtérbe, míg a közösségi jogorvoslat csak akkor kezdeményezhető, ha egyértelmű és nyilvánvaló közösségi jogsértésről van szó⁴.

2.1. Az Európai Unió közbeszerzési jogának áttekintése

A közösségi jog kilenc irányelve szabályozza a közbeszerzések uniós rendszerét. Ezek közül kettő irányelv vonatkozik a jogorvoslatokra. Mindkét irányelv megköveteli az átláthatóság és a diszkriminációmentesség biztosítását.

Az Európai Unió közösségi joga külön szabályozza a klasszikus ajánlatkérőkre és a közszolgáltatókra vonatkozó jogorvoslatot.

A kormányzati beszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslatok esetében irányadó a Tanács 1989. december 21-i 89/665/EGK irányelve az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról. Az irányelv alkalmazási körét a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelv kiterjesztette a szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárások jogorvoslati felülvizsgálatára.

A közszolgáltatók (közüzemek) beszerzéseivel kapcsolatos jogorvoslatok területét a Tanács 1992. február 25-i 92/13/EGK irányelve a vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásairól szóló közösségi szabályok alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szabályozza.

A közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslatra vonatkozó közösségi irányelvek koordinatív jellegűek, csupán a közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslatok alapelveit határozzák meg, ugyanakkor a tagállamok feladata a részletszabályok kidolgozása. Az irányelvek viszonylag tág mozgásteret biztosítanak a tagállamok számára az irányelvi rendelkezések nemzeti jogba történő átültetése, a jogorvoslati rendszer kialakítása tekintetében⁵.

Az Európai Unióban folyamatban van az említett, jelenlegi kilenc irányelv felülvizsgálata, a munka 2000-ben elkezdődött. A jelenlegi igen részletes, sok kötöttséget tartalmazó szabályozás nagyon komplikált. Alapvető változásokra nem kell számítani, de a szabályozás szerkezete változik, a jelenlegi kilenc helyett kettő lesz⁶.

A magyar közbeszerzési törvényben, a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvényben (a továbbiakban: Kbt.) a jogorvoslat szabályai a hetedik részben találhatóak. Az új törvény

4 DR. PATAY GÉZA ÜGYVÉDI IRODÁJA – ENVILAW BT. – EUROOUT KFT – OKEAN KFT KONZORCIUMA: *Útmutató a kedvezményezettek részére a Strukturális Alapokból és a Kohéziós Alapból származó támogatásokból megvalósított közbeszerzésekre vonatkozó szabályokról.* 117-118. o. Forrás: http://www.nfh.hu/doc/Uj_NFT/fuggelek_KU.pdf

5 Kbt Részletes indokolás a 316. §-hoz

6 DUDÁS GERGELY: *Ezermilliárd forintnyi megrendelés. Berényi Lajos, a Közbeszerzések Tanácsának elnöke az új törvényi szabályozásról (Interjú).* In: De jure Jogászok Társasági Magazinja V. évfolyam, 2004. március. 23. o.

hatálybalépésével a Közbeszerzési Döntőbizottság az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezheti az Európai Közösséget létrehozó szerződésben foglaltak szerint. A Döntőbizottság ekkor saját eljárását felfüggeszti.

Külön fejezet szól a Kbt.-ben az Európai Bizottság eljárásáról. A közösségi értékhatárt elérő közbeszerzések esetén, ha a Bizottság az európai közösségi jogszabályok nyilvánvaló megsértését észleli maga is kezdeményezhet eljárást, amelyben felhívja az ajánlatkérőt a jogsértésnek a szerződés megkötéséig történő orvoslására.

2.2. Békéltetés

Az új Kbt. jogharmonizációs kötelezettségként bevezette a békéltetési eljárást. Békéltetési eljárást lehet lefolytatni minden olyan esetben, ha jogorvoslatnak van helye, kivéve, ha a beszerzésre a közbeszerzési eljárás mellőzésével került sor.

Az érdekeltek önkéntesen vehetnek részt a békéltetési eljárásban vitás ügyük megegyezései rendezése végett. A békéltetési eljárásra a Közbeszerzések Tanácsa által vezetett névjegyekben szereplő békéltetők jogosultak.

Az új törvény a közbeszerzési szakértői rendszer felállításáról is rendelkezik, akinek igénybe vétele egyes eljárásokban kötelező.

A békéltetési eljárás igénybevétele nem zárja ki az e törvényben biztosított egyéb jogorvoslati lehetőségek igénybevételét, azonban a békéltetési eljárás befejezése előtt nem kezdeményezhető jogorvoslat⁷.

2.3. A döntőbizottsági eljárás történeti dimenziói

Az első magyar közbeszerzési törvényt 1995-ben alkotta meg az Országgyűlés. A törvény elfogadása után BERÉNYI LAJOS kiemelkedő szerepet vállalt a közbeszerzések irányító szervezetének megszervezésében, s a Közbeszerzések Tanácsának első elnökévé választották. 1995-ben egy olyan rendszert alakítottak ki, amelyben a Döntőbizottság mint jogorvoslati fórum működik, s határozata ellen biztosított a bírósági felülvizsgálat. Ez a rendszer teljes mértékben megfelel a közösségi irányelvekben megfogalmazott követelményeknek.

A Tanácsnak kiemelkedő jogosítványai vannak a közbeszerzési jogviták rendezésére szakosodott Közbeszerzési Döntőbizottság létrehozásában.

Ugyanis a Tanács nevezi ki, illetőleg menti fel a Közbeszerzési Döntőbizottság elnökét, elnökhelyettesét és a közbeszerzési biztosokat; elbírálja a közbeszerzési biztosokkal kapcsolatos összeférhetetlenségi ügyeket⁸.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a Közbeszerzések Tanácsa felügyelete alatt működik jogorvoslati döntéseket hozó államigazgatási szervként.

A Döntőbizottság – az Európai Bizottság által is elismerten – gyorsan és hatékonyan képes intézni a közbeszerzésekkel kapcsolatban felmerülő vitás ügyeket. A Döntőbizottság a közbeszerzési struktúrában az egyedüli olyan független szervezet, amely jogosítványai révén még a szerződés megkötése előtt – azaz az eljárások folyamatában – képes a jogsértések kiküszöbölésére.

Eljárása hozzájárul az átláthatóság növeléséhez, a jogvitában érintettek pedig rövid úton jogerős

⁷ Kbt. 352. § (4) bekezdés

⁸ Kbt. 379. § (1) bekezdés

döntés birtokába juthatnak. Nem elhanyagolható tényező továbbá, hogy az európai összehasonlításban még mindig magasnak tekinthető jogorvoslati arány elősegíti a jogkövető magatartás és szemlélet kialakulásához.

A jogorvoslati eljárások száma 2001. évig növekedett, 2002. évben megkezdődött az eljárások számának csökkenése és ez a vizsgált időszakban tovább folytatódott (2001. év: 830, 2002. év: 791, 2003. év: 693.). A csökkenés hátterében legalábbis részben az állhat, hogy 2003. évben mind a közbeszerzési eljárások száma, mind azok összértéke kisebb volt az előző évinél.

Összevetve a közbeszerzési eljárások számának 11%-os és a közbeszerzési eljárások értékének 30%-os csökkenésével, a jogorvoslati eljárások számának 12%-os csökkenése teljes mértékben megfelelt a közbeszerzési piac alakulásának. Ugyanakkor a jogorvoslati eljárások számának az elmúlt két évben tapasztalható csökkenése ellenére a 2003. évben lefolytatott jogorvoslati eljárások száma (693) még mindig jelentős volt⁹.

A Közbeszerzési Döntőbizottság előtti eljárások száma 2004-ben 866 volt, szemben a 2003. évi 693-al. A 2004. évben kezdeményezett 866 jogorvoslatból a régi Kbt. alapján 568, az új Kbt. szerint pedig 298 eljárás indult.

Hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás indításáról 2004-ben 793 esetben tájékoztatták a Döntőbizottság elnökét, szemben a 2003. évi 633-al. A Döntőbizottság elnöke a rendelkezésére bocsátott iratok alapján 177 esetben kezdeményezett hivatalból jogorvoslati eljárást (2003-ban 98 esetben).

2004-ben az összesen 866 jogorvoslati eljárásban az alábbi döntések születtek:

Jogsértés megállapítása:	313
Elutasítás:	315
Eljárás megszüntetése:	171
Folyamatban lévő ügy:	67

A Döntőbizottság 2004. évben kiadott határozataival kapcsolatban 2005. elejéig 150 esetben fordultak keresettel a Fővárosi Bírósághoz¹⁰.

A Döntőbizottsághoz 2003. évben benyújtott jogorvoslati kérelmek többsége a nyílt, illetve az előminősítéses eljárások ellen indult (373 + 116 eset, összesen 70,5 %). A nyílt eljárások aránya a 2002. évben is ugyanilyen volt a jogorvoslati eljárásokon belül.

A tárgyalásos eljárások miatt indított jogviták száma viszont jelentősen emelkedett, míg az előző évben 117 volt, 2003-ban 189, mely az összes jogorvoslati eljárások 27 %-ának felel meg.

A meghívásos eljárások alkalmazása továbbra sem jelentős, ebből következően az ilyen típusú jogorvoslati eljárások száma is alacsony, 2003-ban 5 volt.

Beszerezés tárgya szerint a statisztikai adatok elemzését követően a 2002. évi adatokhoz képest az építési beruházásokat érintő közbeszerzési eljárások száma és értéke is jelentősen csökkent. Feltehetően ezen folyamatokból adódik, hogy az építési beruházásokkal kapcsolatos jogorvoslati kérelmek aránya is csökkent a beszámolási időszakban. Mindemellett a jogorvoslati kérelmeken belül a legnagyobb arányban az építési beruházások jogszerűségét vitatják a kérelmezők, azaz a

⁹ Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

¹⁰ KÖZBESZERZÉSEK TANÁCSA: Tájékoztató a közbeszerzések 2004. évi alakulásáról. Budapest, 2005. január 20. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=168&details=144. 8. pont

kérelmek 40,1%-ában¹¹.

Egy adott ügyben igen komoly gazdasági érdekek ütköznek, hiszen az állam beszállítójának lenni egy cég hosszú távú létét jelentheti. Az utóbbi időben a beszerzési értékek megnöttek, az egy-egy tender elnyeréséhez fűződő érdek rendkívül erős.

A piac résztvevői folyamatosan figyelemmel kísérik az ajánlatkérők magatartását, és ha közbeszerzési jogszabálysértést észlelnek, akkor az esetek többségében jogorvoslati eljárást indítanak¹².

11 Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 39. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

12 DR. PATAY GÉZA ÜGYVÉDI IRODÁJA – ENVILAW BT. – EUROOUT KFT – OKEAN KFT KONZORCIUMA: *Útmutató a kedvezményezettek részére a Strukturális Alapokból és a Kohéziós Alapból származó támogatásokból megvalósított közbeszerzésekre vonatkozó szabályokról.* 118. o. Forrás: http://www.nfh.hu/doc/Uj_NFT/fuggelek_KU.pdf

3. A közbeszerzési jogorvoslati eljárás

A közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslat rendszere önálló részben kerül szabályozásra (hetedik rész, 316-373. §).

A döntőbizottsági eljárás kérelemre vagy hivatalból indulhat¹³.

A Kbt. nem szabályoz sajátos döntőbizottsági eljárásrendet, ezért a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárására - ha e törvény másként nem rendelkezik - az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) rendelkezéseit kell alkalmazni¹⁴.

Dolgozatomban először a kérelemre induló, majd a hivatalbóli eljárás elemeit ismertetem.

3.1. A kérelemre történő eljárás

Ahogy a bevezetőben is említésre került, akinek jogát vagy jogos érdekét a Kbt-be ütköző tevékenység vagy mulasztás sérti vagy veszélyezteti, jogorvoslati kérelemmel élhet.

Emellett a kérelmek emelkedésének oka lehet az, hogy a kérelmezők az általuk sérelmezett, illetve nem egyértelmű eljárási cselekmények indokait nem találják kielégítőnek az ajánlatkérő által készített és számukra megküldött dokumentumokban, ezért csak a jogorvoslati eljárás biztosítja számukra azt a lehetőséget, hogy az ajánlatkérő döntésének részletes indokait megismerhessék, s nagyobb garanciát látnak egy Döntőbizottsági határozatot eredményező eljárásban.

3.1.1. A kérelem tárgya

A jogorvoslati kérelemnek vannak kötelező és eshetőleges elemei.

Célszerű feltüntetni a tárgyat (pl: jogorvoslati kérelem), ezzel is segítve a Döntőbizottság munkáját. A megszólítást követően a kérelmező neve, címe, képviselőjének neve, valamint ajánlatkérő neve, címe, képviselőjének neve következik.

Meg kell jelölni a tárgyat, és megszokták jelölni az eljárás típusát (nyílt, meghívásos, tárgyalásos). Kötelező tartalmi elemként meg kell jelölni a kérelem tárgyát, mi ellen irányul a kérelem.

Az ajánlatkérő minden közbeszerzési lépése jogorvoslati eljárással támadható. Jogorvoslati kérelemmel vitatható különösen:

- az ajánlati, a részvételi, az ajánlattételi felhívás,
- a dokumentáció,
- részvételi szakasz esetén a részvételi szakaszt lezáró döntés
- az eljárás során hozott döntés, eljárási cselekmény,
- az eljárást lezáró döntés, ajánlatok értékelése,
- a Döntőbizottság által meghozott határozat,
- az elsőfokú bíróság által meghozott határozat,
- a szerződés módosítás,
- a szerződés teljesítése,
- a közbeszerzési eljárás mellőzésével történő beszerzés.

¹³ Kbt. 322. §

¹⁴ Kbt. 317. §

Kiemelendő a felsorolásból, hogy sok esetben a felhívás és a dokumentáció tartalma miatt élnék jogorvoslattal a kérelmezők. Ebben a körben is kiemelkedik a műszaki leírás, az ajánlatok elbírálása szempontjának, a pénzügyi, gazdasági, műszaki alkalmasság jogsértő feltételeinek támadása.

3.1.2. A Kbt. 324. § (1) bekezdés szerinti adatok:

3.1.2.1. Ügyfélképesség

A döntőbizottsági eljárás kérelemre vagy hivatalból indulhat¹⁵.

Kérelmet nyújthat be

- az ajánlatkérő,
- az olyan ajánlattevő,
- részvételre jelentkező vagy
- egyéb érdekelt (a továbbiakban: kérelmező),

akinek jogát vagy jogos érdekét a Kbt-be ütköző tevékenység vagy mulasztás sérti vagy veszélyezteti¹⁶.

A kérelemben meg kell jelölni a kérelmező (és képviselőjének) nevét, székhelyét (lakóhelyét), a kérelmezői jogosultságot alátámasztó tényeket¹⁷.

A leggyakrabban természetesen az eljárás ajánlattevői élnék jogorvoslati kérelemmel.

A kérelmező ügyfélképességét mindig a konkrét eset kapcsán kell vizsgálni.

A kérelmező ügyfélképessége a jogorvoslat vonatkozásában általában akkor áll fenn, ha a beszerzés tárgyának megfelelő tevékenységi körrel rendelkező szakcég, e tárgyú közbeszerzési eljárások rendszeres szereplője.

Ugyanakkor például a meghívásos eljárás során a részvételre jelentkező a részvételi jelentkezés hiányában az ajánlati szakaszban már nem vehet részt, ezért jogát, jogos érdekét az ajánlati dokumentáció tartalma nem érinti¹⁸. Tehát a részvételre jelentkező ügyfélképessége az ajánlati dokumentáció vonatkozásában csak akkor áll fenn, ha a részvételi felhívásra jelentkezik és a dokumentációt kiváltja.

A kérelmezői körbe tartoznak az egyéb érdekeltek is, akik nem részvevői közvetlenül a közbeszerzési eljárásnak, azonban valamely cselekmény mégis sérti, vagy veszélyezteti jogukat vagy jogos érdeküket.

Egyéb érdekelt lehet például az a személy, aki jogorvoslati eljárást kezdeményez a közbeszerzési eljárás mellőzése miatt, tekintettel arra, hogy az eljárás lefolytatása esetén ajánlattevőként részt vehetett volna az eljárásban, s esélye lett volna arra, hogy nyertessége esetén vele szerződést kössenek¹⁹.

Előnyös lenne, hogy a közbeszerzési eljárás résztvevői az őket ért vélt, vagy valós jogsérelem orvoslása érdekében haladéktalanul és közvetlenül forduljanak a Döntőbizottsághoz, mert ezzel

15 Kbt. 322. §

16 Kbt. 323. § (1) bekezdés

17 Kbt. 324. § (1) bekezdés a) pont

18 Közbeszerzések Tanácsa Közbeszerzési Döntőbizottság (3848/2005) D.44/13/2005. számú határozata. In: Közbeszerzési Értesítő, a Közbeszerzések Tanácsa Hivatalos Lapja (2005. III. 23.) 33. szám. 7720. o.

19 CSÁNYI ISTVÁN – DR. GÁSPÁR EMŐKE – DR. KRILL ERZSÉBET – DR. LUKÁCS ANDREA – SZAJKÓ LAJOS – SZAJKÓ LAJOSNÉ: *Közbeszerzési kézikönyv*. Szerkesztette: Csányi István. Kiadja: Terc Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. Szakkönyvkiadó Üzletága, Budapest, 2004. 92. o.

biztosítható a gyors és hatékony jogorvoslat, valamint a jogsértő helyzet megszüntetése.

3.1.2.2. Ajánlatkérő

A Kbt. 324. § (1) bekezdés b) pontja alapján a kérelemben meg kell jelölni a kérelemmel érintett közbeszerzési eljárás ajánlatkérőjének nevét, székhelyét és a közbeszerzés tárgyát, illetőleg a közbeszerzési eljárás mellőzésével történő beszerzés esetében a beszerző nevét, székhelyét és a beszerzés tárgyát;

Évek óta tapasztalható, hogy a legtöbb jogvita az önkormányzatok és intézményeik közbeszerzési eljárása ellen indult. Az önkormányzatok és intézményeik közbeszerzési eljárása ellen benyújtott kérelmek száma 320 volt, aránya pedig az összes jogorvoslati eljáráshoz viszonyítva 46%, míg 2002. évben ez az arány 48% volt.

Változatlanul magas a központi költségvetési szervek ellen indult jogorvoslati eljárások száma. A 2003-ban 116 volt, amely az összes jogorvoslati eljárások 16,7%-át teszi ki²⁰.

A Közbeszerzések Tanácsa 2003-as beszámolója szerint mind a két fentebb említett ajánlatkérői kör esetében megállapítható, hogy szemléletbeli hiányosságok miatt az elengedhetetlenül fontos és nagy jelentőséggel bíró belső ellenőrzési rendszert nem építették ki a közpénzek elköltésének nyomon kísérésére, vagy amennyiben ilyenrel rendelkeznek, a közbeszerzési eljárásokra nem helyeznek kellő hangsúlyt.

A közhasznú társaságok ellen a beszámolás évében 32 jogorvoslati eljárás folyt az előző évi 34-el szemben, aránya pedig 4,6 % az összes jogorvoslatokon belül.

Tovább csökkent az előző évihez képest a támogatásban részesített szervezetek közbeszerzési eljárásai ellen folyó jogorvoslati eljárások száma. A beszámolási időszakban, 2003-ban mindössze 47 ilyen eljárás folyt, amely az összes jogorvoslati eljárásokon belül 6,8%-ot képviselt²¹.

Itt szeretném azonban megjegyezni, hogy jogorvoslati kérelmet maga az ajánlatkérő is benyújthat. Előfordulhat, hogy valamelyik ajánlattevőnek a közbeszerzési eljárás szabályait, az eljárás tisztaságát vagy más ajánlattevők érdekeit sértő cselekménye miatt kezdeményez az ajánlatkérő jogorvoslati eljárást.

3.1.2.3. Határidők

A jogorvoslati kérelemben meg kell jelölni a jogsértő esemény megtörténtének és a kérelmező arról való tudomásszerzésének időpontját²².

A jogorvoslat intézménye a jogbiztonság követelményét szolgálja, de ahogy egyetlen joggal sem, a jogorvoslattal való joggal sem lehet visszaélni. E garanciális szabály érvényesülése végett a Kbt a kérelem előterjesztésének lehetőségét határidőhöz köti²³.

²⁰ Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 37. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

²¹ Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 38. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

²² Kbt. 324. § (1) bekezdés c) pont

²³ CSÁNYI ISTVÁN – DR. GÁSPÁR EMŐKE – DR. KRILL ERZSÉBET – DR. LUKÁCS ANDREA –

A kérelem a jogsértés megtörténtétől számított tizenöt napon belül, a közbeszerzési eljárást lezáró jogsértő döntés esetében pedig az eredményhirdetéstől számított nyolc napon belül nyújtható be (szubjektív határidő, azaz tudomásszerzéstől számított).

Ha a jogsértés a kérelmezőnek később jutott tudomására, a határidő a tudomásra jutással veszi kezdetét. A jogsértés megtörténtétől számított kilencven napon túl kérelmet előterjeszteni nem lehet (objektív határidő, azaz a jogsértő esemény bekövetkezésétől számított).

E határidők elmulasztása jogvesztéssel jár²⁴, e határidők elteltével jogorvoslati kérelmet előterjeszteni már nem lehet. A határidő elmulasztásához a jog elenyészésének következménye fűződik.

Kérdésként merülhet fel, hogy mit tekintünk a jogsértés megtörténtének. Erre a kérdésre a Kbt. vélelmet állít fel. A jogsértés megtörténtének kell tekinteni

- a jogellenes tartalmú, a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény esetében a hirdetmény közzétételét, közvetlen felhívás esetében a felhívás megküldését;
- az előírt határidő lejártánál később feladott hirdetmény esetében a hirdetmény közzétételét;
- a közbeszerzési eljárás mellőzésével történő beszerzés esetében a szerződés megkötésének időpontját, illetőleg ha ez nem állapítható meg, akkor a szerződés teljesítésének bármelyik fél által történő megkezdését²⁵.

Fentiektől el kell választani a jogsértés tudomásra jutásának vélelmét. A Kbt. bizonyos esetekben rögzíti a tudomásszerzés időpontját. A jogorvoslati határidők számításakor a jogsértés tudomásra jutásának kell tekinteni

- a jogellenes tartalmú, a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény közzétételétől vagy közvetlen felhívás kézhezvételétől, illetőleg dokumentáció esetében annak rendelkezésre bocsátásától számított tizenötödik napot;
- az előírt határidő lejártánál később feladott hirdetmény esetében a hirdetmény közzétételétől számított tizenötödik napot;
- a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés e törvénybe ütköző módosítása vagy teljesítése esetében a szerződés módosításáról, illetőleg teljesítéséről szóló tájékoztatót tartalmazó hirdetmény közzétételétől számított harmincadik napot²⁶.

Jogsértő esemény tudomásszerzésének időpontját tehát alapvetően két módon lehet megállapítani. Egyrészt a fent taglalt esetekben a törvény által felállított vélelmek alkalmazásával, másrészt a fent taglaltakon kívül a tényleges tudomásszerzés meghatározásával.

Ha a Kbt határidőket szabályozó rendelkezéseit egymásra vonatkoztatjuk, akkor a következőkre jutunk: A felhívás akár annak közzétételétől számított harminc napig is támadható, tekintettel arra a rendelkezésre, amely szerint felhívás esetén a tudomásszerzés a törvényes vélelem alapján a közzétételtől számított tizenötödik nap, s a jogorvoslatra ezen tizenötödik naptól, vagyis a tudomásszerzéstől számítva tizenöt nap áll rendelkezésre, ez összesen harminc nap. Ugyanez a határidő számítás vonatkozhat a dokumentáció elleni jogorvoslatra is.

További sajátosság lehet, amikor a felhívást kívánja támadni a kérelmező, azonban az előbb említett harminc napos határidő is eltelt. Ebben az esetben a dokumentáció kiváltásával, amennyiben a dokumentáció a felhívást is tartalmazza, egyes vélemények szerint a jogorvoslati kérelem beadható, hisz a kérelmező joggal hivatkozhat arra, hogy a dokumentáció megvásárlását követően ismerte fel, hogy az ajánlati felhívás és a felhívást tartalmazó dokumentáció jogos érdekét sérti, tekintve hogy kérelmező a dokumentációtól várta a felhívásban levő esetleges

SZAJKÓ LAJOS – SZAJKÓ LAJOSNÉ: *Közbeszerzési kézikönyv*. Szerkesztette: Csányi István. Kiadja: Terc Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. Szakkönyvkiadó Üzletága, Budapest, 2004. 93. o

24 Kbt. 323. § (2) bekezdés

25 Kbt. 323. § (3) bekezdés

26 Kbt. 323. § (4) bekezdés

ellentmondások értelmezését, kifejtését.

Megjegyzendő, hogy előfordul, hogy csak azért váltják ki a kérelmezők a dokumentációt, hogy az ügyfélképességet megszerezzék.

A rövid határidők egyik hátránya ugyanakkor az a helyzet, amikor a tárgyaláson előterjesztett kérelem kiegészítés elkésettnek minősül, ha a tárgyalás napja a jogorvoslati határidőn túl van.

Példával megvilágítva: ha a kérelmező a felhívást támadja, amelyre a tudomásszerzésétől számított tizenöt napja van, s a Döntőbizottság a tárgyalást úgy tűzi ki, hogy a tárgyalás napja a kérelmező tudomásszerzésétől számított például harminckettedik napra esik, akkor a tárgyaláson a kérelmező már nem terjeszthet elő új kérelmi elemet a felhívással kapcsolatban, tekintve, hogy a tárgyalás napján a jogorvoslati határidők már lejártak.

Szintén kérdéses lehet, hogyan kell a határidőket számítani.

Erre pontos választ ad a Kbt. 15. §. Eszerint a napokban, hónapokban vagy években megállapított határidőbe vagy időtartamba a kezdőnap nem számít bele.

Kezdőnap az a nap, amelyre a határidő megkezdésére okot adó cselekmény vagy egyéb körülmény esik.

A hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon jár le, amely számánál fogva a kezdőnapot követő napnak megfelel; ha ez a nap a lejárat hónapjában hiányzik, a hónap utolsó napján.

Ha a határidő utolsó napja nem munkanapra esik, a határidő csak az ezt követő legközelebbi munkanapon jár le²⁷.

Nehezíti a jogérvényesülést, hogy egyes esetekben (például: a közbeszerzési eljárás mellőzése) a jogvesztő határidőkön belül a jogsértések észlelésére, illetve jogorvoslati eljárás megindítására ritkán kerül sor, miután ezekben az esetekben nem érvényesül a nyilvánosság kontrollja. A közbeszerzési eljárás mellőzésével megkötött szerződésről csak szűk körben, a szerződő felek bírnak tudomással, nekik pedig nem áll érdekükben a szerződés nyilvánosságra hozatala.

Ugyanakkor a beszerzési folyamatokat ellenőrző szervezetek számára a Kbt. biztosítja a lehetőséget, hogy a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzése esetében a jogsértés megtörténtétől számított három évig kezdeményezhessenek jogorvoslatot²⁸.

A hirdetmény közzététele nélkül indított tárgyalásos eljárás során kérdéses, hogy a jogorvoslati határidő milyen dátumhoz kötődik.

Ugyanis a tárgyaláson részt nem vevő más cégek csak az eredményhirdetés közbeszerzési értesítőben történő megjelenésekor értesülnek az esetleges jogsértésről. Ebben az esetben a közbeszerzési értesítőben való megjelenés számít a jogorvoslati határidő kezdő napjának, mivel a Kbt. 323. § (2) bekezdése szerint a tudomásra jutással veszi kezdetét a 90. nap. Azonban ha a jogsértés esetlegesen 90 napon túli, akkor jogorvoslatra a hivatkozott jogszabályhely szerint már nincs lehetőség²⁹.

Fenti megjegyzéseimet pusztán gondolatébresztőnek szántam, mélyen tiszteletben tartva azt a tényt, hogy a jogorvoslatra vonatkozó rövid határidők előnye messzemenően meghaladja hátrányukat.

3.1.2.4. A megsértett jogszabályi rendelkezés

A kérelemben meg kell jelölni a megsértett jogszabályi rendelkezést³⁰.

²⁷ Kbt. 15. §

²⁸ Lásd Kbt. 327. § (1) és (2) bekezdés

²⁹ Közbeszerzési Levelek 19. szám 2005. 01. 24., 447. kérdés

³⁰ Kbt. 324. § (1) bekezdés d) pont

A jogorvoslati kérelem irányulhat bármely olyan jogszabálysértésre, amely elbírálására a Döntőbizottságnak hatásköre van. Természetesen elsődlegesen a Kbt megsértésére szoktak hivatkozni a kérelmezők.

Felmerül a kérdés, hogy lehetséges-e a megsértett alapelvi rendelkezésekre hivatkozni.

Az alapelvek jelentőségét növeli, hogy generálklauzulaként működnek. Ez azt jelenti, hogy külön jogszabályi rendelkezés hiányában az alapelvek sérelme is elmarasztalás alapját képezheti egy esetleges jogorvoslati eljárás során³¹.

Ezen elvekbe bármilyen formában ütköző eljárási cselekmények esetén - külön tiltó rendelkezések hiányában is - jogorvoslati eljárást lehet kezdeményezni a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt.

A Kbt általános indokolása egyértelműen kimondja: „A közbeszerzési eljárásokban továbbra is alapelvi szinten és a részletszabályokban érvényesül a nyilvánosság elve, az ajánlattevők esélyegyenlőségének biztosítása, valamint a verseny tisztaságának elve. A jövőben is lehet jogorvoslati eljárást kezdeményezni kizárólag az alapelvek megsértésére hivatkozással.”

Egy másik gyakorlati nézőpont szerint, amennyiben a Döntőbizottság a jogsértést konkrét jogszabályhelyre hivatkozva állapítja meg, úgy az alapelvi rendelkezésekre való hivatkozást már nem vizsgálja, vagyis megállapításukra csak akkor kerül sor, ha a jogsértő magatartás a Kbt. egyéb rendelkezéseivel nem ütköztethető.

Alapelvek ílymódon kikényszeríthetővé ugyan, de szubszidiáriussá válnak.

3.1.2.5. Döntésre irányuló indítvány, ennek indokai

Meg kell jelölni a Közbeszerzési Döntőbizottság döntésére [340. § (2)-(6) bekezdése] irányuló indítványt, ennek indokait³².

A kérelem különösen arra irányulhat, hogy a Döntőbizottság a Kbt. 340. § alapján:

- állapítsa meg a jogsértés megtörténtét;
- a jogsértés megállapítása mellett a közbeszerzési eljárás befejezése előtt hívja fel a jogsértőt a Kbt-nek megfelelő eljárásra, illetőleg az Ajánlatkérő döntésének meghozatalát kösse feltételhez,
- rendelkezzen az igazgatási szolgáltatási díj és a jogorvoslati eljárás költségeinek viseléséről, különös tekintettel az ügyvédi munkadíjra,
- állapítson meg pénzbírságot.

A kérelemben, ha a kérelmező azt indokoltnak látja, kérni lehet a tárgyalás tartását és a közbeszerzési eljárás során keletkezett iratokba teljes körű betekintést a Kbt 337. §-nak megfelelően.

Szintén célszerű kérni, hogy a Döntőbizottság a jogorvoslati eljárás során az eredeti iratok, ajánlatok bekérésére kötelezze az ajánlatkérőt.

A kérelem irányulhat arra is, hogy a Kbt. 334. § (1) bekezdése szerint, ha a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárása során a kérelem, illetőleg a kezdeményezés alapján vizsgáltakon túli jogsértésről szerez tudomást az érdemi határozat [340. § (1) bekezdése] meghozatala előtt, ezek vonatkozásában is járjon el hivatalból.

31 DR. PATAY GÉZA ÜGYVÉDI IRODÁJA – ENVILAW BT. – EUROUT KFT – OKEAN KFT KONZORCIUMA: *Útmutató a kedvezményezettek részére a Strukturális Alapokból és a Kohéziós Alapból származó támogatásokból megvalósított közbeszerzésekre vonatkozó szabályokról.* 18. o. Forrás: http://www.nfh.hu/doc/Uj_NFT/fuggelek_KU.pdf

32 Kbt. 324. § (1) bekezdés e) pont

3.1.2.6. Ideiglenes intézkedés iránti kérelem

Meg kell jelölni az ideiglenes intézkedés (332. §) elrendelésére irányuló indítványt, ennek indokait³³.

Indítványozni szükséges, hogy a Döntőbizottság a Kbt. 332. § (1) bekezdése alapján a folyamatban lévő ügyben az alábbiak szerint ideiglenes intézkedés elrendeléséről határozzon, mivel valószínűsíthető a Kbt szabályainak, illetőleg alapelveinek megsértése:

E körben a kérelem az alábbiakra irányulhat:

- a Döntőbizottság a Kbt 332. § (2) bekezdése a) pontja alapján a közbeszerzési eljárás felfüggesztését rendelje el.
- A Döntőbizottság a Kbt 332. § (2) bekezdése b) pontja alapján a még meg nem kötött szerződés megkötését tiltsa meg.
- A Döntőbizottság a Kbt 332. § (2) bekezdése c) pontja alapján szólítsa fel a közbeszerzési eljárás ajánlatkérőjét, hogy az eljárásba a kérelmezőt vonja be.

3.1.2.7. Közbeszerzési ügy lehetséges érdekeltjei

Meg kell jelölni a kérelemben a közbeszerzési ügy lehetséges érdekeltjeinek a kérelmező által ismert nevét, elérhetőségét.

Fontos kiemelni, hogy csak azokat kell megjelölni, akiket a kérelmező ismer. Azaz a kérelmezőnek nem kell kutatnia más érdekelt iránt.

3.1.3. Indokolás

A kérelem kötelező tartalmi elemeit követheti a kérelemben foglaltak indokolása. Az indokolásban a kérelmező a konkrét tényállást írhatja le.

3.1.4. A kérelem benyújtása

Miután áttekintettük a jogorvoslati kérelem szerkezetét, elemeit, mindenképp szeretném kiemelni, hogy továbbra is jelentős arányú a benyújtott jogorvoslati kérelmek elutasítása. Míg 2002-ben a benyújtott kérelmek 37,04%-a került elutasításra, addig a beszámolási időszakban ez az arány 47,4% volt³⁴.

A jogorvoslati eljárás megindítása előtt a kérelmezőnek még egy kötelezettsége van, nevezetesen a kérelmező az eljárás megindításáról köteles értesíteni az ajánlatkérőt, illetve beszerzőt³⁵.

A jogorvoslati kérelmet a Közbeszerzések Tanácsa Közbeszerzési Döntőbizottsághoz (1024 Budapest, Margit krt. 85.) kell eljuttatni, vagy postán megküldeni (1525 Budapest, Postafiók 166.). A kérelmet eggyel több példányban kell benyújtani, mint ahány - a kérelmező által ismert - ügyfél

33 Kbt. 324. § (1) bekezdés f) pont

34 Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 40. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

35 Kbt. 323. § (5) bekezdés

az eljárásban részt vesz³⁶.

A kérelemhez csatolni kell a kérelmező meghatalmazott képviselőjének meghatalmazását, ha a kérelmező helyett meghatalmazott jár el az eljárásban³⁷.

Az eljárás során tehát a felek személyesen vagy meghatalmazottjuk útján járnak el. Ellentétben a polgári peres eljárással³⁸, a törvény nem korlátozza a meghatalmazottak körét (például a Döntőbizottság előtt nem csak jogi képviselő járhat el), a Döntőbizottság előtt meghatalmazottként bárki eljárhat.

A kérelemre indult eljárásért százötvenezer forint igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni. A díj megfizetése alól mentesség nem adható. Az igazgatási szolgáltatási díjat a Közbeszerzések Tanácsa Magyar Államkincstárnál vezetett 10032000-01720361-00000000 számlájára történő utalással kell teljesíteni. A kérelemhez csatolni kell a díj befizetéséről szóló igazolást³⁹.

A fentiekben túlmenően a kérelemhez csatolni kell minden további szükséges okiratot vagy egyéb bizonyítékot, amelyet az eljárás során a kérelmező felhasználni kíván vagy a határozathozatalhoz szükséges.

Ha a kérelem a 324. § (1) bekezdése szerinti adatokat nem tartalmazza, vagy a 324. § (3) bekezdése szerinti díj befizetéséről szóló igazolást, illetőleg a meghatalmazott képviselő meghatalmazását nem csatolták, a Közbeszerzési Döntőbizottság felhívja a kérelmezőt a hiányok öt napon belüli pótlására, és egyben figyelmezteti, hogy ha a kérelmet újból hiányosan nyújtja be, a Közbeszerzési Döntőbizottság azt el fogja utasítani⁴⁰.

3.2. A hivatalbóli közbeszerzési eljárás

A hivatalbóli kezdeményezések változatlanul több esetben a piaci szereplők „közérdekű” bejelentése nyomán történnek. Ennek oka feltehetően az igazgatási szolgáltatási díj megfizetése alól történő mentesülés szándéka, másrészt – érzékelhetően – az elkészttség miatt történő elutasítás elkerülése⁴¹.

A Közbeszerzési Döntőbizottság eljárását hivatalból az alábbi esetcsoportokban indítja meg⁴²:

1. A Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárását a következő szervezetek vagy személyek kezdeményezhetik, ha a feladatkörük ellátása során e törvénybe ütköző magatartás vagy mulasztás jut tudomásukra:
 - a) a Közbeszerzések Tanácsának tagja, elnöke;
 - b) az Állami Számvevőszék;
 - c) a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal;
 - d) a fővárosi, megyei közigazgatási hivatal;
 - e) a Magyar Államkincstár;
 - f) az állampolgári jogok országgyűlési biztosa, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa, valamint az adatvédelmi biztos;

36 Kbt. 324. § (4) bekezdés

37 Kbt. 324. § (2) bekezdés

38 Gondolok itt a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény V. fejezetére, amely meghatározza, hogy a perben ki lehet meghatalmazott.

39 Kbt. 324. § (3) bekezdés

40 Kbt. 325. § (2) bekezdés

41 Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 35. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

42 Kbt. 326. §

- g) a közbeszerzéshez támogatást nyújtó szervezet;
- h) a központosított közbeszerzés során ajánlatkérésre feljogosított szervezet⁴³.

Kiemelendő, hogy e személyek esetében nem érvényesül a tudomásszerzés tekintetében felállított vélelem⁴⁴.

Kivételt jelent a jogorvoslati határidők tekintetében, hogy az Állami Számvevőszék, a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal, a Magyar Államkincstár és a közbeszerzéshez támogatást nyújtó szervezet a jogsértés megtörténtétől számított egy éven belül, a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzése esetében pedig a jogsértés megtörténtétől számított három éven belül kezdeményezhetnek eljárást⁴⁵.

2. A Döntőbizottság hivatalbóli eljárását eredményezheti, ha az ajánlatkérő legkésőbb a tárgyévet követő év május 31. napjáig nem küldi meg az éves statisztikai összegezést a Közbeszerzések Tanácsának. Ebben az esetben a Közbeszerzések Tanácsának elnöke felhívja az ajánlatkérőt a statisztikai összegezés harminc napon belüli megküldésére, és egyben figyelmezteti, hogy ha az összegezést nem küldi meg, a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárását fogja kezdeményezni⁴⁶.
3. Ha a Közbeszerzési Döntőbizottság elnöke a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás, illetőleg az egyszerűsített eljárás megkezdéséről a Közbeszerzési Döntőbizottság részére megküldött iratok vizsgálata során megállapítja, hogy megalapozottan feltételezhető e törvény szabályainak, illetőleg alapelveinek megsértése, az iratok beérkezésétől számított tizenöt napon belül külön határozattal hivatalból megindítja a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárását⁴⁷.
Ha az ajánlatkérő által megküldött iratokból nem állapítható meg egyértelműen a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás, illetőleg az egyszerűsített eljárás alkalmazhatósága meghatározott feltételeinek fennállása, illetőleg az előírt ajánlattételi felhívás jogszerűsége, a Közbeszerzési Döntőbizottság elnöke felhívja az ajánlatkérőt a szükséges adatok három napon belüli pótlására. Ha az ajánlatkérő a hiányokat nem pótolja, a Közbeszerzési Döntőbizottság elnöke a rendelkezésre álló adatok alapján dönt az eljárás megindításáról⁴⁸.
4. Tekintettel arra, hogy a Döntőbizottság eljárásában nem érvényesül a kérelemhez kötöttség elve, ha a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárása során a kérelem, illetőleg a kezdeményezés alapján vizsgáltakon túli jogsértésről szerez tudomást az érdemi határozat [340. § (1) bekezdése] meghozatala előtt, ezek vonatkozásában is eljár hivatalból⁴⁹.
5. A Közbeszerzési Döntőbizottság a kérelem visszavonása esetén az eljárást folytatja, ha a rendelkezésre álló adatok alapján a jogsértés valószínűsíthető.⁵⁰

A Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárását kezdeményező iratban meg kell jelölni

- a) a kérelmező (és képviselőjének) nevét, székhelyét (lakóhelyét), a kérelmezői jogosultságot alátámasztó tényeket;
- b) a kérelemmel érintett közbeszerzési eljárás ajánlatkérőjének nevét, székhelyét és a közbeszerzés tárgyát, illetőleg a közbeszerzési eljárás mellőzésével történő beszerzés esetében a beszerző nevét, székhelyét és a beszerzés tárgyát;
- c) a jogsértő esemény megtörténtének és a kérelmező arról való tudomásszerzésének

43 Kbt. 327. § (1) bekezdés

44 Kbt. 323. § (4) bekezdés

45 Kbt. 327. § (2) bekezdés

46 Kbt. 328. §

47 Kbt. 329. § (1) bekezdés

48 Kbt. 329. § (2) bekezdés

49 Kbt. 334. § (1) bekezdés

50 Kbt. 334. § (2) bekezdés

- időpontját;
- d) a megsértett jogszabályi rendelkezést;
- g) a közbeszerzési ügy lehetséges érdekeltjeinek a kérelmező által ismert nevét, székhelyét (lakóhelyét).

Javaslatot lehet tenni a Közbeszerzési Döntőbizottság döntésére [340. § (2)-(6) bekezdése] irányuló indítványra, ennek indokaira; valamint az ideiglenes intézkedés (332. §) elrendelésére irányuló indítványra, ennek indokaira.

A kezdeményező irathoz csatolni kell a jogsértéssel érintett beszerzéssel (közbeszerzéssel) kapcsolatban rendelkezésre álló iratok másolatát⁵¹.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a megfelelő kezdeményezés beérkezését követő munkanapon külön határozattal indítja meg az eljárást⁵².

A 2003-as beszámoló szerint a Döntőbizottság elnöke által hivatalból kezdeményezett jogorvoslati eljárásban 25 esetben (a jogviták 25,2 %-ában) került sor jogsértés megállapítására. Az ajánlati felhívás visszavonása miatt 34 alkalommal, további 38 esetben pedig jogsértés hiányában szűnt meg az eljárás⁵³.

3.3. A Döntőbizottság létszáma

A Kbt. értelmében a Közbeszerzések Tanácsa állapítja meg a Közbeszerzési Döntőbizottság létszámát, illetve nevezi ki a közbeszerzési biztosokat.

A gyors jogorvoslat biztosítása és a csatlakozásra való felkészülés érdekében a Döntőbizottság létszáma 2 fővel nőtt, így 2003-ban 21 főt tett ki⁵⁴.

A biztosok jogi, illetve egyéb szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkeznek.

3.4. A Döntőbizottság hatásköre és illetékessége

A közbeszerzésre, illetőleg a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok megsértése miatt indult eljárás lefolytatása, ideértve az előminősítési kérelem elutasítása és a listáról való törlés ellen jogorvoslat esetét is, a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe tartozik⁵⁵.

A 2004. május 1-én hatályba lépett új törvény alapján a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe tartozik a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés Kbt-be ütköző módosítása vagy teljesítése miatt indult eljárás lefolytatása⁵⁶. Ebből kifolyólag az ajánlatkérő közbeszerzési felelőssége nem ér véget a szerződés megkötésével, hanem kiterjed a szerződés esetleges módosítására és teljesítésére is.

51 Kbt. 327. § (3) bekezdés

52 Kbt. 327. § (4) bekezdés

53 Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 36. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

54 Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 36. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

55 Kbt. 318. § (1) bekezdés

56 Kbt. 318. § (2) bekezdés

Világosan el kell itt határolnunk a polgári bíróság és a Döntőbizottság hatáskörét. Az említett rendelkezés alapján az új Kbt hatálybalépésétől a Döntőbizottság előtt jogorvoslati eljárás kezdeményezhető, ha a felek a közbeszerzési eljárás során megkötött szerződést anélkül módosítják, hogy teljesülne a Kbt. 303. §-ban meghatározott feltételrendszer⁵⁷. Ehhez hasonlóan, ha a szerződés teljesítése a Kbt 304. § és 306. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezések⁵⁸ megsértésével történik, jogorvoslatra kerülhet sor⁵⁹.

Az előbbi két kivételtől eltekintve azonban a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződéssel kapcsolatos jogviták főszabályként továbbra is a bíróság hatáskörébe tartoznak.

A Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe tartozik e törvényt önként alkalmazó szervezet (személy) fentiek szerinti jogsértésével kapcsolatos jogvita elbírálása is⁶⁰.

Fentiekben ismertetett, a Kbt 318. § (1)-(3) bekezdésében foglaltak az úgynevezett közbeszerzési ügyek.

A Közbeszerzési Döntőbizottság illetékessége országos hatáskörű szervként az ország egész területére kiterjed⁶¹.

3.5. Az eljárás megindítása

A Közbeszerzési Döntőbizottság a jogorvoslati eljárást legkésőbb a 323. § (1)-(4) bekezdésének és a 324. §-nak megfelelő kérelem beérkezését követő munkanapon indítja meg⁶².

A Döntőbizottság az eljáró közbeszerzési biztos útján értesítést küld, amelyben tájékoztat arról, hogy a jogorvoslati eljárást a Döntőbizottság megindította.

A Közbeszerzési Döntőbizottság az eljárás megindításáról az ügyfeleket és a közbeszerzési ügyben érdekeltet a kérelem megküldésével, hivatalból való eljárás esetében az eljárást elrendelő határozat és az annak alapjául szolgáló kezdeményező irat megküldésével értesíti és felhívja, hogy öt napon belül küldjék meg észrevételeiket. Felhívja továbbá a közbeszerzési eljárás ajánlatkérőjét, illetőleg a közbeszerzési eljárást mellőzve beszerzőt a közbeszerzéssel, illetőleg a beszerzéssel kapcsolatban rendelkezésre álló összes irat, vagy amennyiben ez nem szükséges, az általa meghatározott iratok azonnali megküldésére⁶³.

⁵⁷ Kbt. 303. § szerint a felek csak akkor módosíthatják a szerződésnek a felhívás, a dokumentáció feltételei, illetőleg az ajánlat tartalma alapján meghatározott részét, ha a szerződéskötést követően - a szerződéskötéskor előre nem látható ok következtében - beállott körülmény miatt a szerződés valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti.

⁵⁸ Kbt 304. § szerint a szerződést a közbeszerzési eljárás alapján nyertes ajánlattevőként [91. § (2) bekezdése, 52. §] szerződő félnek kell teljesítenie. Az ajánlattevőként szerződő fél teljesítésében - ha az ajánlatkérő a felhívásban előírta a közbeszerzés értékének tíz százalékát meghaladó mértékben igénybe venni kívánt alvállalkozók megjelölését - csak az ajánlatában megjelölt alvállalkozó működhet közre. Ha a szerződéskötést követően - a szerződéskötéskor előre nem látható ok következtében - beállott lényeges körülmény miatt a szerződés vagy annak egy része nem lenne teljesíthető a megjelölt alvállalkozóval, az ajánlatkérőként szerződő fél más megjelölt szervezet (személy) közreműködéséhez is hozzájárulhat, ha az megfelel a közbeszerzési eljárásban az alvállalkozókra meghatározott követelményeknek.

A Kbt. 306. § (2) bekezdése szerint az építési beruházás esetében az ajánlattevőként szerződő fél köteles megfelelő felelősségbiztosítási szerződést kötni.

⁵⁹ BERÉNYI LAJOS – BOZZAY ERIKA – BUDA GYÖRGY – DEÁK KRISZTINA – ENGLER MAGDOLNA – HÁMORI ANDRÁS – KALMÁRNÉ DIÓSY ILDIKÓ – KARDKOVÁCS KOLOS – KOTHENCZ ÉVA – LUKÁCS ANDREA: *Közbeszerzés*. KJK – KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 2004. 367. o.

⁶⁰ Kbt. 318. § (3) bekezdés

⁶¹ Kbt. 318. § (4) bekezdés

⁶² Kbt. 325. § (1) bekezdése

⁶³ Kbt. 330. § (1) bekezdése

Ajánlatkérőt a kérelmezőnek értesítenie kell a jogorvoslati kérelem benyújtása előtt a Kbt 323 § (5) bekezdése alapján.

Ha a kérelmet az ajánlatkérő nyújtja be, a rendelkezésére álló iratokat a kérelemmel együtt köteles megküldeni⁶⁴.

A Közbeszerzési Döntőbizottság eljárásának megindítása esetén az ajánlatkérő a folyamatban levő közbeszerzési eljárását felfüggesztheti, a szerződés megkötését elhalaszthatja a Közbeszerzési Döntőbizottság érdemi határozatának meghozataláig. Erről köteles értesíteni a Közbeszerzési Döntőbizottságot is. A közbeszerzési eljárás felfüggesztése a folyamatban lévő határidőket a felfüggesztés időtartamával meghosszabbítja⁶⁵.

3.6. Összeférhetetlenség

Szigorú összeférhetlenségi szabályok vonatkoznak a biztosokra. A közbeszerzési biztosok a Közbeszerzések Tanácsával állnak közszolgálati jogviszonyban, a Közbeszerzések Tanácsa nevezi ki és menti fel őket.

Garanciális szabályként érvényesül, hogy a biztosok nem utasíthatók a közbeszerzési jogorvoslati eljárással, illetve határozatukkal kapcsolatban.

Az objektív elbírálás rendkívül fontos zálogát tartalmazzák a Kbt 320. és 321. § és az Áe 19. § (1) és (3) bekezdés összeférhetlenségre vonatkozó rendelkezései.

3.7. Egyesítés

Az Kbt alapján sor kerülhet az ügyek egyesítésére. Például, ha egy eljárás ellen többen élnek jogorvoslati kérelemmel.

A Közbeszerzési Döntőbizottság együttes elintézés végett elrendelheti az előtte folyamatban levő olyan ügyek egyesítését, amelyek tárgya egymással összefügg, vagy ha az ügyek együttes elintézését célszerűségi, gazdaságossági vagy más eljárási szempontok indokolják⁶⁶.

3.8. Ideiglenes intézkedés

A Közbeszerzési Döntőbizottság a folyamatban lévő ügyben kérelemre vagy hivatalból az eset összes körülményére tekintettel ideiglenes intézkedés elrendeléséről határozhat, ha valószínűsíthető e törvény szabályainak, illetőleg alapelveinek megsértése vagy ennek veszélye fennáll⁶⁷.

Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy erre az intézkedésre csak a jogorvoslati eljárással érintett közbeszerzési eljárás (vagy beszerzés) alapján történő szerződéskötésig van módja.

A Közbeszerzési Döntőbizottság ideiglenes intézkedésként

- a közbeszerzési eljárás felfüggesztését rendeli el;
- a még meg nem kötött szerződés megkötését megtiltja;

64 Kbt. 330. § (2) bekezdés

65 Kbt. 330. § (3) bekezdés

66 Kbt. 331. §

67 Kbt. 332. § (1) bekezdés

- felszólítja a közbeszerzési eljárás ajánlatkérőjét, hogy az eljárásba a kérelmezőt vonja be⁶⁸.

Az ideiglenes intézkedés elrendelése tehát történhet kérelemre és hivatalból egyaránt.

A Döntőbizottság elsősorban akkor alkalmazhatja az ideiglenes intézkedést, ha az eset összes körülményei alapján a rendelkezésére álló iratokból alappal feltételezhető, hogy a közbeszerzések tisztasága sérült, vagy ennek veszélye fennáll.

Az előbbieken túl alkalmazásának további célja a jogsértés megszüntetése, illetőleg újabb jogsértések elkövetésének megelőzése.

A Döntőbizottság ideiglenes intézkedés alkalmazása során mindig mérlegeli annak hatását a közbeszerzési eljárásban résztvevők jogaira, jogos érdekeire.

A Döntőbizottság az ideiglenes intézkedésről határozatot hoz. A határozat ellen fellebbezésnek helye nincs. A határozat indokolást tartalmaz, amely többnyire azt foglalja magában, hogy a Döntőbizottság a jogorvoslati eljárással kapcsolatban rendelkezésre álló iratokból megállapítja, hogy a közbeszerzés tisztasága megsértésének veszélye fennáll.

Az ideiglenes intézkedés hatálya az ügy érdemi elbírálásáig terjed ki.

Érdekes kérdést vet fel, hogy a jogorvoslati kérelemmel támadott felhívást lehet-e módosítani a jogorvoslati eljárás alatt, amennyiben a Döntőbizottság az eljárás megindítását követően az eljárást azonnal felfüggesztette.

Az előbbieken volt róla szó, hogy az ideiglenes intézkedés hatálya az ügy érdemi elbírálásáig terjed ki, valamint, hogy a közbeszerzési eljárás felfüggesztése a felhívásban előírt és folyamatban lévő határidőket a felfüggesztés időtartamával meghosszabbítja⁶⁹.

A Tanács 2003-as beszámolója szerint az ideiglenes intézkedés biztosítja a lehetőséget arra, hogy az ajánlatkérők már a jogorvoslati eljárás befejezése során is jogkövető magatartást tanúsítsanak. Az ideiglenes intézkedés jogintézménye egyrészt arra szolgáló hatékony eszköz, hogy az ajánlatkérők eljárása jogszerű döntéshez vezessen, másrészt az ajánlattevők vonatkozásában lehetőséget teremtsen a közbeszerzési eljárás további szakaszában való részvételre. A kérelmezők szinte kivétel nélkül kezdeményezik ideiglenes intézkedés alkalmazását is, ugyanakkor a jogorvoslati eljárásoknak csak körülbelül 25 %-ban kerül sor alkalmazására.

Ugyanakkor egyes vélemények szerint, ha a Döntőbizottság az eljárást felfüggeszti, akkor a felfüggesztés hatálya alatt a közbeszerzési eljárás során érvényes cselekmény nem tehető az ajánlatkérő részéről. Vagyis a felfüggesztés alatt az ajánlatkérőnek nincs jogszabályi lehetősége a sérelmezett ajánlati felhívás módosítására.

3.9. Észrevétel

Ahogy a fentiekben már volt róla szó, a Döntőbizottság az eljárás megindításáról az ügyfeleket és a közbeszerzési ügyben érdekelteket a kérelem megküldésével értesíti és felhívja, hogy öt napon belül küldjék meg észrevételeiket⁷⁰.

A jogorvoslati eljárásban az adott közbeszerzési eljárással kapcsolatban a felek tehát észrevételt tehetnek. Erre azonban nagyon kevés idejük van, mindösszesen öt napjuk van.

Tekintettel arra a gyakorlatra, hogy egy adott ügyben a Döntőbizottság csak egy tárgyalást tart, célszerű az észrevételt a tárgyalás előtt eljuttatni a Döntőbizottsághoz.

68 Kbt. 332. § (2) bekezdés

69 Kbt. 332. § (3) bekezdés

70 Kbt. 330. § (1) bekezdés

Az észrevétel formájára nincs törvényi kötelezettség, a beadványokra általános szabályokat kell alkalmazni.

Az ajánlatkérő az észrevételben általában a jogorvoslati eljárás megszüntetését kezdeményezi, többnyire arra hivatkozással, hogy a fél nem követett el jogszabálysértést.

Gyakori elem az észrevételekben a jogorvoslati kérelem elkésettségére hivatkozás.

3.10. A tárgyalás szerkezete

A Közbeszerzési Döntőbizottság tárgyalást tart, ha a tényállás tisztázása érdekében szükséges⁷¹. A közbeszerzési ügyben a Döntőbizottság három közbeszerzési biztosból álló tanácsban jár el, határozatát többségi szavazás alapján hozza⁷².

Ez alól kivételt jelent, ha az ajánlatkérő a Kbt.-ben meghatározott határidő lejártáig nem küldi meg a Közbeszerzések Tanácsának az éves statisztikai összegezést, és a Közbeszerzések Tanácsának elnöke kezdeményezi a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárását. Ebben az esetben ugyanis a Döntőbizottság egy közbeszerzési biztosa jár el. Ilyenkor a Döntőbizottság elnöke kizárólag jogi szakvizsgával rendelkező közbeszerzési biztost jelölhet ki egyedül eljáró biztosnak⁷³.

A tárgyalás tartásáról a Közbeszerzési Döntőbizottság értesítést küld.

Az értesítésben a Döntőbizottság közli a jogorvoslati eljárás tárgyát, a tárgyalás idejét és helyét. A tárgyalást általában a Közbeszerzési Döntőbizottság 1024 Budapest, Margit körút 85. címén, III. emelet 359.-360. tárgyalóban tartják.

Az értesítést megküldik az ajánlatkérőknek és egyéb érdekelteknek, valamint az irattárnak.

A tárgyaláson az ügyfelek és egyéb érdekeltek személyesen vagy képviselőik útján jelenhetnek, észrevételt tehetnek, a tárgyalás befejezéséig bizonyítékaikat előterjeszthetik⁷⁴. A tárgyaláson a képviseleti jogosultságot igazolni kell.

Hasonlóan rendelkezik az Áe. 25. §, amely alapján az ügyfél a tárgyaláson részt vehet, de megjelenése nem kötelező.

A tárgyalás nyilvános. Ugyanakkor a Döntőbizottság indokolt határozatával a tárgyalásról vagy annak egy részéről a nyilvánosságot kérelemre vagy hivatalból kizárhatja, ha az államtitok, szolgálati titok, üzleti titok vagy külön törvényben meghatározott más titok megőrzése miatt feltétlenül szükséges⁷⁵.

Az olyan tárgyalásról készült jegyzőkönyvet, amelyről a nyilvánosságot államtitok vagy szolgálati titok megőrzése miatt zárták ki, nem lehet lemásolni vagy arról feljegyzést készíteni. Ilyen ügyben az iratok megtekintésének is csak - az államtitokról és a szolgálati titokról szóló törvényben meghatározott megismerési engedély alapján - a Közbeszerzési Döntőbizottság elnöke által megállapított feltételek mellett van helye⁷⁶.

A tárgyalóteremben kialakult szokásjog szerint a Döntőbizottság jobboldalán foglalnak helyet a kérelmezők, bal oldalon az ajánlatkérők.

71 Kbt. 336. § (1) bekezdés

72 Kbt. 319. § (1) bekezdés

73 Kbt. 319. § (4) bekezdés

74 Kbt. 336. § (1) bekezdés

75 Kbt. 336. § (2) bekezdés

76 Kbt. 337. § (5) bekezdés

A tárgyalást az eljárásvezető biztos nyitja meg. Tájékoztatja a megjelenteket, hogy a tárgyaláson elhangzottak hangszalagon kerülnek rögzítésre, valamint, hogy az erről készült jegyzőkönyv annak elkészülte után megtekinthető, arról másolat kérhető.

Ezt követően az eljárásvezető figyelmezteti a feleket jogaikra és kötelezettségeikre, ami azt jelenti, hogy a tárgyaláson nyilatkozatokat tehetnek, a Döntőbizottságon keresztül egymáshoz kérdést intézhetnek, azonban felhívja a figyelmüket, hogy jóhiszeműen kötelesek közreműködni, mert a hamis adatszolgáltatást, illetve az ügy szempontjából lényeges tény, adat elhallgatását a Döntőbizottság pénzbírsággal sújtja a Kbt 338. §-ra figyelemmel.

A figyelmeztetést követően a jelenlevők nyilatkoznak, hogy a törvényes figyelmeztetést tudomásul vették.

Ezt követően az iratokat ismerteti az eljárásvezető, majd megkérdezi a felektől, hogy egyéb irat ismertetését kéri-e.

Az ügyfelek egyenlő elbánásban való részesítése a Döntőbizottság alapvető feladata. A Döntőbizottság gondoskodik arról, hogy a kérelmező és az ellenérdekű ügyfél minden, az eljárás során felvetődött új tény, előterjesztett kérelmet, nyilatkozatot, valamint a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz benyújtott okiratot megismerhessen és azokkal kapcsolatos álláspontját kifejtse⁷⁷.

A tárgyalás következő szakaszában a kérelmező nyilatkozik arról, hogy jogorvoslati kérelmét fenntartja-e. Lehetősége van arra, hogy a kérelmet csak részben tartsa fenn, illetve, hogy azt módosítsa a tárgyaláson.

A visszavont kérelmi elemmel kapcsolatban többé sem a kérelmező sem az ellenérdekű fél nem nyilatkozik.

A tárgyaláson nyilatkozni csak arra vonatkozóan kell, amit a jogorvoslati kérelem, illetve az arra adott észrevétel nem tartalmaz. Ez a fajta gyakorlat eltér a bírósági tárgyalásoktól, ahol elméletben a tárgyalás egyik legalapvetőbb elve a szóbeliség, s ezért az írásban beadott anyagokat is teljes terjedelmükben ismertetni kell a tárgyaláson.

A felek nyilatkozatait a Döntőbizottság tagjai kérdései követik. A Döntőbizottság gyakori kérdései között szerepel, hogy az adott tényállásban a kérelmezőt milyen jogsérelem érte, a kérelmező joga mivel kapcsolatban sérült.

Előfordulhat, hogy a megsértett jogszabályi rendelkezés a kérelmező jogát nem sérti ugyan, csak önmagában a jogszabályt. Ilyen esetben célszerű kérni, hogy a Döntőbizottság a Kbt 334. §⁷⁸ alapján ezt is vizsgálja, tekintettel arra, hogy e körben mégiscsak sérültek a Kbt vonatkozó rendelkezései.

Lehetőség van arra, hogy a tárgyaláson tett nyilatkozatok alátámasztására szolgáló okiratokat belátható időn belül, ami általában egy-három nap utólag közöljék a felek a Döntőbizottsággal.

Ezt követően ajánlatkérő, illetve egyéb érdekelt képviselője nyilatkozik. Általában a tárgyalás előtt az ellenérdekű fél észrevételt tesz a jogorvoslati kérelem elemeire válaszul⁷⁹.

A tárgyaláson az ellenérdekű fél nyilatkozik, hogy írásbeli észrevételét változatlanul fenntartja-e.

Amennyiben több kérelmező van, a kialakult szokásjog szerint egyfajta sorrend lehet a következő:

1. I. rendű kérelmező nyilatkozata

⁷⁷ Kbt. 335. §

⁷⁸ Kbt. 334. § (1) bekezdése szerint, ha a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárása során a kérelem, illetőleg a kezdeményezés alapján vizsgáltakon túli jogsértésről szerez tudomást az érdemi határozat [340. § (1) bekezdése] meghozatala előtt, ezek vonatkozásában is eljár hivatalból.

⁷⁹ Lásd Észrevétel alcím

2. Ajánlatkérő reagál I. rendű kérelmező nyilatkozatára
3. II. rendű kérelmező nyilatkozata
4. Ajánlatkérő reagál II. rendű kérelmező nyilatkozatára rendűre
5. és így tovább.

A tárgyalás végén a felek kijelentik, hogy egyebet előadni nem kívánnak. Jelenlevők egybehangzóan kijelentik, hogy a jegyzőkönyv nyilatkozataikat helyesen tartalmazza.

A jegyzőkönyv rögzíti az eljárásban résztvevőket, az eljárás tárgyát, időpontját, helyét. A jegyzőkönyvben szerepelnie kell a jelenlevőknek, a hallgatóság kivételével.

A jegyzőkönyv végén található a jegyzőkönyv lezárásának időpontja, valamint az, hogy a jegyzőkönyv hangfelvétel alapján készült.

A jegyzőkönyvet az eljárásvezető közbeszerzési biztos írja alá, és ellátják a Döntőbizottság pecsétjével.

3.11. Iratok megtekintése

A közbeszerzési ügy kérelmezője, az ellenérdekű ügyfél, továbbá ezek képviselője és a közbeszerzések Tanácsának tagja az eljárás során külön engedély nélkül bármikor betekinthez a közbeszerzési eljárás, illetőleg a jogorvoslati eljárás során keletkezett iratokba, és azokról másolatot, feljegyzést készíthet⁸⁰.

A fentiekben meghatározottakon kívüli személyek akkor tekinthetnek be a közbeszerzési eljárás, illetőleg a jogorvoslati eljárás során keletkezett iratokba, illetőleg készíthetnek azokról másolatot, feljegyzést, ha az iratok ismeretéhez jogos érdekük fűződik, és az iratbetekintés nem ütközik a titokvédelmi szabályokba. Egyébként a Közbeszerzési Döntőbizottság engedélye szükséges⁸¹.

Ugyanakkor az ajánlatkérő és az ajánlattevő, a részvételre jelentkező - az üzleti titok védelmére hivatkozással - kérheti az iratbetekintési jog kizárását vagy korlátozását az olyan iratok vagy adatok tekintetében, amelyek nem minősülnek közérdekű adatnak vagy közérdekből nyilvános adatnak, megismerésük hiánya nem akadályozza az ellenérdekű ügyfelet jogorvoslati jogának gyakorlásában, ugyanakkor az iratok vagy adatok mások általi megismerése aránytalanul súlyosan sértené az ügyfél üzleti érdekeit. A kérelemről való döntéssel egyidejűleg a Közbeszerzési Döntőbizottság kötelezheti az érintettet olyan iratváltozat elkészítésére, amely nem tartalmaz üzleti titkot⁸².

Betekintési engedély hiányában nem lehet betekinteni az államtitkot, illetőleg a szolgálati titkot tartalmazó iratba. Nem lehet betekinteni a törvény által védett egyéb adatot tartalmazó iratba sem, ha azt az érintett adat védelmét szabályozó törvény kizárja, vagy ha a védett adat megismerésének hiánya nem akadályozza a fentiekben meghatározott, betekintést kérő személyt jogorvoslati jogának gyakorlásában⁸³.

A törvény szövegének nyelvtani értelmezése alapján arra juthatnánk, hogy a kérelmező tekintetében, amennyiben nincs a fentiekben ismertetett korlátozó körülmény, teljes körű az iratbetekintési jog.

Ugyanakkor a gyakorlat szerint csak a jogorvoslati eljáráshoz kapcsolódó iratokba lehet betekinteni. Például, ha a kérelmező az ajánlatkérő eljárást lezáró döntését sérelmezi, azonban a

⁸⁰ Kbt. 337. (1) bekezdés

⁸¹ Kbt. 337. § (3) bekezdés

⁸² Kbt. 337. § (2) bekezdés

⁸³ Kbt. 337. § (4) bekezdés

jogorvoslati kérelem nem irányul a nyertes ajánlat érvényességének vitatására, hiába is szeretné a kérelmező, e körben a nyertes ajánlatába nincs módja betekinteni.

3.12. Elintézési határidő

A Döntőbizottság az eljárás megindításától számított tizenöt napon belül köteles határozatot hozni, ha az ügyben tárgyalás tartására nem került sor⁸⁴.

Ha a Közbeszerzési Döntőbizottság az ügyben tárgyalást tartott, az eljárás megindításától számított harminc napon belül köteles határozatot hozni⁸⁵.

A tizenöt, illetve harminc napos határidő legfeljebb tíz nappal indokolt esetben egy alkalommal meghosszabbítható. Erről legkésőbb a határidő lejárt napján a feleket értesíteni kell⁸⁶.

A fenti elintézési határidők alóli kivételt jelent a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés e törvénybe ütköző módosítása vagy teljesítése miatt indult eljárás lefolytatása. A Döntőbizottság ez ügyben az eljárás megindításától számított hatvan napon belül köteles határozatot hozni⁸⁷. Ez a határidő indokolt esetben egy alkalommal meghosszabbítható legfeljebb harminc nappal.

Előfordulhat ugyanakkor, hogy egy adott ügyben a kérelmező kéri a tárgyalás tartását, a Döntőbizottság a harminc napos eljárási határidőt meghosszabbítja tíz nappal, majd tárgyalás tartása nélkül határoz, a határozatban külön kiemelve, hogy a tárgyalás tartását nem tartotta szükségesnek. Kérdéses, hogy az eljárási határidők ilyen típusú megsértése a kérelmezőre kedvező döntés esetén milyen jogkövetkezményt vonhat maga után.

3.13. A Döntőbizottság határozatai

A Döntőbizottság a közbeszerzési eljárásban keletkezett iratok, a jogorvoslati kérelem, ajánlatkérő érdemi észrevétele és a felek tárgyaláson tett nyilatkozatai alapján megállapítja a tényállást.

A Döntőbizottság a határozatát a Közbeszerzések Tanácsa nevében hozza meg. Ennek során a Kbt-ben meghatározott jogkövetkezményeket együttesen is alkalmazhatja⁸⁸.

A Döntőbizottság által alkalmazható jogkövetkezmények:

- hatásköre hiányát állapítja meg;
- az alaptalan kérelmet elutasítja;
- a hivatalból indított eljárást jogsértés hiányában megszünteti;
- a kérelem visszavonása esetén az eljárást megszünteti, kivéve, ha a 334. § (2) bekezdése alapján az eljárást folytatja;
- megállapítja a jogsértés megtörténtét,
- a jogsértés megállapítása mellett a közbeszerzési eljárás befejezése előtt felhívja a jogsértőt e törvénynek megfelelő eljárásra, illetőleg az ajánlatkérő döntésének meghozatalát feltételhez köti;
- a jogsértés megállapítása mellett megsemmisíti az ajánlatkérőnek a közbeszerzési eljárás folyamán hozott vagy azt lezáró döntését, ha e döntés alapján a szerződést még nem kötötték meg;

84 Kbt. 339. § (1) bekezdés

85 Kbt. 339. § (2) bekezdés

86 Kbt. 339. § (4) bekezdés

87 Kbt. 339. § (3) bekezdés

88 Kbt. 340. § (1) bekezdés

- rendelkezik az igazgatási szolgáltatási díj és a jogorvoslati eljárás költségeinek viseléséről⁸⁹.

Ha a Döntőbizottság megállapítja a jogsértés megtörténtét vagy a jogsértés megállapítása mellett a közbeszerzési eljárás befejezése előtt felhívja a jogsértőt e törvénynek megfelelő eljárásra, illetőleg az ajánlatkérő döntésének meghozatalát feltételhez köti, illetve a jogsértés megállapítása mellett megsemmisíti az ajánlatkérőnek a közbeszerzési eljárás folyamán hozott vagy azt lezáró döntését, ha e döntés alapján a szerződést még nem kötötték meg, akkor egyben

- az ajánlattevőt legfeljebb öt évre eltilthatja a közbeszerzési eljárásban való részvételtől;
- elrendelheti az ajánlattevőnek a minősített ajánlattevők hivatalos jegyzékéből való törlését;
- elrendelheti az ajánlatkérő tanúsítványának visszavonását;
- elrendelheti a 40. § (4) bekezdésének, a 179. § (5) bekezdésének, a 245. § (6) bekezdésének vagy a 274. § (3) bekezdésének alkalmazását;
- bírságot szabhat ki az e törvény szabályait megszegő, illetőleg a nyilvánvaló jogsértés ismeretében szerződést kötő szervezettel (személlyel), valamint a jogsértésért, illetőleg a szerződéskötésért felelős személlyel, illetőleg a szervezettel jogviszonyban álló, a jogsértésért felelős személlyel és szervezettel szemben.

A döntőbizottság mérlegelési jogkörébe tartozik a bírság kiszabása a fenti, utolsó feltétel teljesülése esetén, valamint az alábbi esetben.

Ha a Döntőbizottság a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés Kbt-be ütköző módosítása vagy teljesítése miatt indult eljárás során megállapítja a jogsértés megtörténtét. Ebben az esetben bírságot szabhat ki⁹⁰.

Fentiekén túl a hirdetmény közzététele nélkül indított tárgyalásos eljárások esetében gyakori a bírság kiszabása.

Kiemelendő ugyanakkor, hogy az új Kbt szerint nem kötelező bírság kiszabása. Ez alapvetően változtatta meg a helyzetet, hiszen a közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL. törvény (a továbbiakban: régi Kbt.) szerint a bírság kiszabása kötelező volt. A Döntőbizottság akkor is köteles volt a bírság jogintézményét alkalmazni, ha reparálható volt a jogsértés, vagy ha a jogsértés csekély súlyú volt (a döntésekre kihatással nem bíró eljárási hibák), amikor esetleg még a legkisebb összegű bírság sem állt arányban a jogsértés súlyával.

Az új Kbt szerint a bírság alkalmazása csak meghatározott esetekben kötelező:

Kötelező bírság kiszabása a jogsértés megállapítása mellett, ha a jogsértés a közbeszerzési eljárás jogtalan és rosszhiszemű mellőzésével valósult meg⁹¹.

Ha az ajánlatkérő a Kbt.-ben meghatározott határidő lejártáig nem küldi meg a Közbeszerzések Tanácsának az éves statisztikai összegezést, a Közbeszerzések Tanácsának elnöke kezdeményezi a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárását⁹². Abban az esetben ha a Döntőbizottság a fenti ügy kapcsán megállapítja a jogsértés megtörténtét, bírságot szab ki⁹³.

Visszatérve a Döntőbizottság által alkalmazható jogkövetkezményekhez, kitűnik, hogyha a Döntőbizottság a jogorvoslati eljárás során megállapítja, hogy a jogorvoslati kérelem nem megalapozott, a jogorvoslati kérelmet elutasítja.

A Döntőbizottság elutasító határozatot vagy a jogorvoslati kérelmek megalapozatlansága vagy egyéb körülmény (például: elkészttség, díjfizetés-, hatáskör- vagy ügyfélképesség hiánya) miatt hoz.

89 Kbt. 340. § (2) bekezdés

90 Kbt. 340. § (6) bekezdés

91 Kbt. 340. § (4) bekezdés

92 Kbt. 328. §

93 Kbt. 340. § (5) bekezdés

A Tanács 2003-as beszámolója szerint az elutasításra túlnyomó részben, azaz az elutasítást tartalmazó határozatok 80%-ában, a kérelmek megalapozatlansága miatt kerül sor.

Amennyiben a Döntőbizottság azt állapítja meg, hogy részben megalapozott a kérelem, akkor részben helyt ad, a többi rész tekintetében elutasítja azt.

Összhangban az Áe. 14. § (2) bekezdésével⁹⁴, a jogorvoslati kérelem visszavonása esetén a Döntőbizottság az eljárást megszünteti, kivéve, ha a 334. § (2) bekezdése alapján az eljárást folytatja⁹⁵. A Kbt 334. § (2) bekezdése szerint ugyanis a Közbeszerzési Döntőbizottság a kérelem visszavonása esetén az eljárást folytatja, ha a rendelkezésre álló adatok alapján a jogsértés valószínűsíthető.

Az eljárás megszüntetésére több okból is sor kerülhet. Az egyik ok lehet, hogy az ajánlatkérők, amennyiben a jogorvoslati eljárás során még erre lehetőségük van, önmagukat korrigálják a részvételi, illetve ajánlati felhívásokban felismert vitatható előírások módosításával, vagy a felhívás visszavonásával. Ebben az esetben a jogorvoslatra okot adó körülmény megszűnik.

A Döntőbizottság rendelkezik az igazgatási szolgáltatási díj és a jogorvoslati eljárás költségeinek viseléséről⁹⁶.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a jogsértőt, jogsértés hiányában az alaptalan kérelmet előterjesztőt kötelezi az igazgatási szolgáltatási díj és a jogorvoslati eljárással kapcsolatban felmerült költségek viselésére. E körben megállapíthatja, hogy a felek az eljárás során felmerült költségeket maguk viselik. Ha az eljárás befejezésére az ügy érdemében való döntés nélkül kerül sor (például a kérelem visszavonása) az igazgatási-szolgáltatási díjat az eljárást kezdeményező kérelmező viseli.

A hivatalból indított jogorvoslati eljárás költségét jogsértés megállapításának hiányában az állam viseli.

A jogorvoslati eljárás költsége mindaz a költség, amely a célszerű és jóhiszemű eljárásvitellel kapcsolatban az eljárás során felmerült (különösen a tanú-, szakértői és tolmácsdíj, a fordítási költség, a helyszíni szemle költsége, az ügyfél iratbetekintési jogának gyakorlásával kapcsolatban felmerült költség, az ügyfelet képviselő ügyvéd, jogtanácsos készkiadásai és megbízási díja)⁹⁷.

Érdekes problémát vet fel a közbeszerzésre, illetőleg a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályokba ütköző módon megkötött szerződés semmisségének megállapítása. Ebben az esetben ugyanis a Kbt szerinti jogkövetkezmények alkalmazása nem zárja ki a Ptk. 200. §-a (2) bekezdésének alkalmazását⁹⁸.

Sőt, maga a Döntőbizottság a polgári jog általános szabályai szerint pert indíthat a jogszabályokba ütköző szerződés semmisségének megállapítása iránt⁹⁹.

3.14. A Döntőbizottság határozata elleni jogorvoslat

A döntőbizottsági határozat ellen fellebbezésnek helye nincs, tekintettel arra, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottságnak nincs felettes szerve. A határozatok felülvizsgálatát a kizárólagos illetékességgel rendelkező Fővárosi Bíróság végzi. Az I. fokú bíróság döntése elleni fellebbezés elbírálása a Fővárosi Ítéltábla hatásköre.

⁹⁴ Áe. 14. § (2) bekezdése szerint a közigazgatási szerv a hivatalból indított vagy folytatott eljárást - ha a megindításra vagy a folytatásra okot adó körülmény már nem áll fenn - megszünteti, és erről értesíti azokat, akik a 13. § (2) bekezdése szerint az eljárást megindításáról értesültek.

⁹⁵ Kbt. 340. § (2) bekezdés d) pont

⁹⁶ Kbt. 340. § (2) bekezdés h) pont

⁹⁷ Kbt. 341. § (6) bekezdése

⁹⁸ A Ptk 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek.

⁹⁹ Kbt. 340. § (7), (8) bekezdés

A Döntőbizottság határozatainak 19,3%-át támadták meg bíróság előtt 2003-ban. Ez az arány az előző évekhez képest némileg csökkent.

Nyilvánvaló ugyanakkor a bírói utat kérelmezők szándéka, hogy a közigazgatási határozat felülvizsgálata mellett egyidejűleg a polgári bíróság előtt is pert indítsanak a szerződés semmisségének megállapítása iránt, illetve kártérítés érvényesítése céljából. A pert kezdeményezők ezekben az esetekben úgy ítélik meg, hogy nagyobb esélye van a polgári per sikerének, ha a közigazgatási bíróság előtt folytatott perben számukra kedvező jogerős döntés születik.

A keresettel támadott határozatok másik köre a jogsértést megállapító és bírságot kiszabó határozatok. Az ezekkel kapcsolatos keresetek a jogsértés fennálltát és a bírság mértékét vitatják¹⁰⁰.

A határozat bírósági felülvizsgálatát, annak kézhezvételétől számított 15 napon belül keresettel a Fővárosi Bíróságtól lehet kérni. A keresetlevelet a Fővárosi Bírósághoz címezve, de a Döntőbizottságnál kell benyújtani.

A közbeszerzési ügyeket a bíróságnak soron kívül kell elbírálnia¹⁰¹. Ez annyiban érvényesül a gyakorlatban, hogy a perek soron kívül kitűzésre kerülnek, azonban amennyiben mindkét fokú bíróság eljár a perben, úgy annak átlagos időtartama 1-2 év közé tehető.

A bírósági eljárások felgyorsulását eredményezi, hogy a törvény kötelezően előírja, amennyiben a bíróság tárgyalást tart a perben, úgy azt a tárgyalási időpontot úgy kell kitűzni, hogy legkésőbb a keresetlevélnek a bírósághoz érkezésétől számított harmincadik napon belül a tárgyalás megtartható legyen¹⁰².

Bírósági jogorvoslatnak a Közbeszerzési Döntőbizottságnak az eljárás során hozott és az ügy érdemében határozata ellen egyaránt van helye.

Ugyanakkor a Döntőbizottságnak az eljárás során hozott határozata ellen külön jogorvoslatnak csak akkor van helye, ha azt a Kbt. megengedi. Ennek megfelelően a Kbt. lehetőséget teremt jogorvoslatra a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárásának felfüggesztését elrendelő határozat ellen is¹⁰³.

A Döntőbizottság eljárás során hozott határozata elleni jogorvoslati kérelmet a határozat kézbesítésétől számított nyolc napon belül kell benyújtani a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz. A Közbeszerzési Döntőbizottság a kérelmet - az ügy irataival együtt - beérkezését követően haladéktalanul továbbítja a bíróságnak¹⁰⁴.

Az eljárás során hozott határozat elleni külön jogorvoslati kérelmet a Fővárosi Bíróság nemperes eljárásban, soron kívül bírálja el.

A bíróság a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatát megváltoztathatja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye¹⁰⁵.

A bíróság eljárására a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) XX. fejezetét kell megfelelően alkalmazni, amennyiben e törvényből, illetőleg a nemperes eljárás jellegéből más nem következik¹⁰⁶.

Eltérő szabályok vonatkoznak a Döntőbizottságnak az ügy érdemében hozott határozata elleni

100 Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 49. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

101 Kbt. 345. (3) bekezdés, Kbt. 348. § (4) bekezdés és Kbt. 349. § (2) bekezdés

102 Kbt. 348. § (3) bekezdés

103 Kbt. 345. § (1) bekezdés

104 Kbt. 345. § (2) bekezdés

105 Kbt. 345. § (3) bekezdés

106 Kbt. 345. § (4) bekezdés

bíróági jogorvoslatra.

A Döntőbizottságnak az ügy érdemében hozott határozata ellen fellebbezésnek helye nincs. Akinek jogát vagy jogos érdekét a Közbeszerzési Döntőbizottságnak az ügy érdemében hozott határozata sérti, illetőleg a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárását a hivatalból kezdeményező szervezet vagy személy keresettel kérheti a bíróságtól annak felülvizsgálatát¹⁰⁷.

A bíróság eljárására - a 347-349. §-ban meghatározott eltérésekkel - a Pp. XX. fejezete az irányadó¹⁰⁸.

A keresetlevelet a határozat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül kell benyújtani a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz. Kiemelendő ez a szabály, hisz többször előfordult, hogy a támadni kívánó fél közvetlenül a bíróságnál nyújtotta be a keresetlevelet, helytelenül, és amikor a bíróság visszaküldte azt, a benyújtásra nyitva álló határidő letelt már¹⁰⁹.

A keresetlevélben nyilatkozni kell arról is, hogy a felperes kéri-e tárgyalás tartását¹¹⁰.

A keresetnek a határozat végrehajtására halasztó hatálya nincs, azonban a bíróság a határozat végrehajtásának felfüggesztését az eljárás folyamán bármikor akár hivatalból, akár kérelemre elrendelheti¹¹¹.

A Döntőbizottság a keresetlevelet - az ügy irataival és a Pp. 331. §-a szerinti nyilatkozatával együtt - a keresetlevél beérkezését követően haladéktalanul továbbítja a bíróságnak. A Pp. 331. § szerint az a közigazgatási szerv, amelyik a felülvizsgálni kért határozatot hozta, köteles a keresetre írásban nyilatkozni; mégpedig ha a keresetlevelet a fél nála nyújtotta be, az iratoknak a bírósághoz való továbbításával egyidejűleg, egyébként pedig a keresetlevél kézhezvételétől számított nyolc napon belül.

A Közbeszerzési Döntőbizottságnak a nyilatkozatban közölnie kell, kéri-e tárgyalás tartását¹¹².

A bíróság a jogszabálynak megfelelő keresetlevelet nyolc napon belül kézbesíti, és egyidejűleg írásban közli a Közbeszerzési Döntőbizottság nyilatkozatát a felperessel, valamint tájékoztatja a beavatkozás lehetőségéről a közbeszerzési ügyben szerepelt azon érdekeltet is, akikre nézve a Közbeszerzési Döntőbizottság határozata rendelkezést tartalmaz¹¹³.

A bíróság a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatát megváltoztathatja és alkalmazhatja a 340. § (2) bekezdésének b) és e)-h) pontja, valamint (3)-(6) bekezdése szerinti jogkövetkezményeket¹¹⁴.

A Döntőbizottság érdemi határozata elleni jogorvoslati ügyben első fokon eljáró bíróság határozata ellen a határozat közlésétől számított nyolc napon belül fellebbezésnek van helye¹¹⁵. A másodfokú bírósági eljárást soron kívül kell lefolytatni¹¹⁶.

A Kbt szabályozza a közbeszerzésekkel kapcsolatos polgári perekre vonatkozó alapvető szabályokat is. Tekintettel arra, hogy a közigazgatási bíróság nem foglalkozik polgári jogi kérdésekkel (például a szerződés érvénytelenség kérdése), ezekben a kérdésekben külön pert lehet indítani.

Azonban a közbeszerzésre, illetőleg a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok megsértésére alapított bármely polgári jogi igény érvényesíthetőségének feltétele, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság, illetőleg - a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatának

107 Kbt. 346. § (1) bekezdés

108 Kbt. 346. § (2) bekezdés

109 DR. PATAY GÉZA ÜGYVÉDI IRODÁJA – ENVILAW BT. – EUROUT KFT – OKEAN KFT KONZORCIUMA: *Útmutató a kedvezményezettek részére a Strukturális Alapokból és a Kohéziós Alapból származó támogatásokból megvalósított közbeszerzésekre vonatkozó szabályokról.* 121. o. Forrás: http://www.nfh.hu/doc/Uj_NFT/fuggelek_KU.pdf

110 Kbt. 347. § (1) bekezdés

111 Kbt. 347. § (2) bekezdés

112 Kbt. 347. § (3) bekezdés

113 Kbt. 348. § (2) bekezdés

114 Kbt. 348. § (5) bekezdés

115 Kbt. 349. § (1) bekezdés

116 Kbt. 349. § (2) bekezdés

felülvizsgálata során - a bíróság a jogsértést jogerősen megállapítsa¹¹⁷.

Ha az ajánlattevő kártérítésként kizárólag az ajánlat elkészítésével és a közbeszerzési eljárásban való részvétellel kapcsolatban felmerült költségeinek megtérítését követeli az ajánlatkérőtől, e kártérítési igény érvényesítéséhez elegendő azt bizonyítania, hogy ajánlatkérő megsértette a közbeszerzésre, illetőleg a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok valamely rendelkezését, és valódi esélye volt a szerződés elnyerésére, valamint a jogsértés kedvezőtlenül befolyásolta a szerződés elnyerésére vonatkozó esélyét¹¹⁸.

117 Kbt. 350. §

118 Kbt. 351. §

4. De lege ferenda javaslatok

Előre bocsátom, hogy nem a próféta szól belőlem. Ugyanakkor mialatt a témával foglalkoztam, felfigyeltem olyan ellentmondásokra, amelyeket érdemesnek találtam feljegyezni.

A problémák megoldása az egyik legfontosabb feladat egy jogász számára. Ugyanakkor nagyon nehéz jó megoldást adni. Az általam javasolt csekély számú javaslat mindösszesen azon gondolatömegnek az összegezése, amelyek más, a közbeszerzések terén neves szerzők tollából származnak, vegyítve saját véleményemmel.

1. Véleményem szerint a Döntőbizottság tagjainak számát meg kellene növelni. A Döntőbizottság láthatóan túlterhelt, s egyedüli elsőfokú szervként bírálja el a Magyar Köztársaság összes jogorvoslati kérelmét. Úgy érzem a létszám növelése nem lehet pénzügyi kérdés.

2. A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások során az ajánlatkérők magatartása arra tekintettel is változott, hogy ma már számolnak a Döntőbizottság elnökéhez telepített szakmai kontrollal és ez egyre inkább jogkövető magatartásra ösztönzi őket.

Ugyanakkor az eljárás későbbi menetéről, azaz a tárgyalások lefolytatásáról, ajánlatok értékeléséről és az eljárást lezáró döntésről a Döntőbizottság elnöke további információval nem rendelkezik arra vonatkozóan, hogy a közbeszerzési eljárás más mozzanatai a jogszabálynak megfelelőek voltak-e. Mindezekből az is következik, hogy a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások jogszerűségének teljes körű vizsgálata ezen jogintézmény keretében továbbra sem lehetséges¹¹⁹.

Megoldandó kérdésnek tűnhet a Döntőbizottság elnöke hatáskörének kiterjesztése ezen eljárások teljes körű vizsgálatára.

3. A Döntőbizottsági határozatainak közzététele

A Kbt. gyakorlati értelmezését nagymértékben elősegítené, ha a Döntőbizottság egy-egy tanulságos határozatát a bírósági eseti döntésekhez hasonlóan közzétennék. Jelenleg a döntőbizottsági határozatok megjelennek ugyan a Közbeszerzési Értesítőben, azonban úgy látom, szükséges lenne a határozatok csoportokba sorolása, s rendszerben történő kiadása, valamint a csoportokhoz tartozó keresőprogramok létesítése. Ez mindenképp hozzájárulna a jogegységesítéshez is.

Az intézményrendszer fokozatos elektronikus támogatása idővel ki kell hogy kényszerítse a jelenleginél színvonalasabb, kiegészítő szolgáltatásokat tartalmazó honlap kialakítását.

A jelenleg létező magánadatbázisok nem érhetőek el mindenki számára, ugyanakkor a közbeszerzésekkel kapcsolatos nyilvános adatok elérhetősége a közbeszerzési piac szereplőinek alapvető érdeke.

A gyakorlati tapasztalatok szerint a közbeszerzések tanácsa honlapjára az elnöki ajánlások is igen nagy késéssel kerülnek fel. A legfontosabb feladat tehát az lenne, hogy minél időszerűbb, a gyakorlatban használható adatok kerüljenek a hivatalos honlapra, amelyre egy kereső hozzárendelése mindenképp előnyös lenne¹²⁰.

4. Véleményem szerint változtatni kellene azon a gyakorlaton, amely szerint az iratbetekintés csak a jogorvoslati eljáráshoz kapcsolódó iratanyagba való betekintést jelenti. A nyilvánosság alapelve megkívánja, hogy a törvény keretei között ugyan, de a közbeszerzési eljárás során keletkezett

119 Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, 36. o. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

120 Közbeszerzési Levelek II. évfolyam 2. szám 452 kérdés. Kiadja: Az Értesítő és Közlönykiadó Kft.

összes iratanyagba betekintést nyerhessen a kérelmező¹²¹.

5. A Kbt. 92. § g) pontja szerint eredménytelen az eljárás, ha a Közbeszerzési Döntőbizottság megsemmisíti az ajánlatkérő valamely döntését, és az ajánlatkérő új közbeszerzési eljárás lefolytatását határozza el, vagy eláll az eljárás lefolytatásának szándékától.

Sokak véleménye szerint a Kbt ezen paragrafus a kiskapu, s mint ilyen hatályon kívül helyezendő. A Kbt ezen paragrafus a ugyanis lehetőséget teremt az ajánlatkérőnek, hogy az általa meghirdetett közbeszerzési eljáráson az érvényes ajánlatot benyújtó ajánlattevővel elkerülje a szerződés megkötését.

Ha ajánlatkérő meghirdet egy eljárást, majd az ajánlatok értékelésénél az érvényes ajánlatot benyújtó ajánlattevő ajánlatát érvénytelenné nyilvánítja, az ajánlattevő Döntőbizottsághoz fog fordulni. Amennyiben a Döntőbizottság helyt ad ajánlattevő kérelmének, és megsemmisíti ajánlatkérő eljárást lezáró döntését, úgy az eljárás a Kbt. 92. § g) pontja alapján eredménytelen lesz, s ajánlatkérő új eljárást hirdet meg. Az új eljárás során viszont ismert előtte ajánlattevő összes paramétere.

Véleményem szerint ezen esetben a törvény jogszerű alkalmazásával jogsérelem érheti az ajánlattevőt, mivel ajánlatkérő, ugyan a Kbt.-nek megfelelően, de egy érvényes ajánlatot tartalmazó eljárást nyilváníthat eredménytelenné.

Logikailag az eljárást lezáró döntés megsemmisítésével az ajánlatkérőnek újra kellene értékelnie az ajánlatokat. Ez azonban a Kbt 342. § (1) bekezdés alapján¹²² ajánlatkérőnek csupán joga, de nem kötelessége.

A Kbt a Döntőbizottságnak sem ad lehetőséget arra, hogy a döntés megsemmisítése mellett az ajánlatkérőt kötelezze az ajánlatok újraértékelésére.

Ezzel azonban magát a jogorvoslati eljárást teszi lényegtelené a Kbt. Az ajánlattevő kérelmének ugyanis hiába ad helyt a Döntőbizottság, hisz ajánlatkérő eredménytelenné nyilváníthatja a közbeszerzési eljárást, s új eljárást írhat ki.

A pírusszi győzelmet arató ajánlattevőnek ezzel a Kbt. lényeges érdeksérelmet okoz, hiszen a költségein túl eszik egy megbízástól is.

Mint említettem nagyon nehéz jó megoldást adni. A törvényben szabályozandó, hogy amennyiben a Közbeszerzési Döntőbizottság megsemmisíti az ajánlatkérő eljárást lezáró döntését, és a Döntőbizottság kimondta, hogy kérelmező ajánlata érvényes, az ne vezessen az eljárás eredménytelenné nyilvánításához.

Kérdésként merül fel ugyanakkor, hogy szerződéskötési kényszer hiányában hogyan lehet azt elérni, hogy az ajánlatkérőt fenti elméleti eset során kötelezzék új értékelésre.

6. A jogorvoslati kérelem benyújtása előtt az ajánlattevő vagy egyéb érdekelt kérelmező köteles értesíteni az ajánlatkérőt, illetőleg a beszerzőt¹²³.

A Kbt ezen paragrafus a szankció nélküli norma. Meggondolandónak tartom szigorúbb szabályrendszer kidolgozását ajánlatkérő értesítése tekintetében. Véleményem szerint vagy a Döntőbizottság feladatává kell ezt tenni, vagy szankciót kell a normához rendelni.

121 Ezen javaslatom az Iratbetekintés alcím alatt foglaltakon alapul.

122 Kbt. 342. § (1) bekezdése szerint ha a Közbeszerzési Döntőbizottság megsemmisíti az ajánlatkérőnek az eljárást lezáró döntését, az ajánlatkérő jogosult a határozat végrehajthatóságának időpontjától számított harminc napon belül új döntést hozni. Döntése meghozatala előtt be kell szereznie valamennyi érvényes ajánlatot tevő nyilatkozatát arról, hogy ajánlatát fenntartja.

123 Kbt. 323. (5) bekezdés

5. Zárszó

Konklúzióként elmondható, hogy a dolgozat témaválasztása mind a gyakorlat mind az elmélet szempontjából aktuális és kiemelkedően fontos.

A tanulmányban megpróbáltam részletes képet adni a döntőbizottsági eljárás jelenkori szabályairól, kiemelve, hogy az 1995-ben bevezetett rendszer kiválóan ellátja feladatát, ugyanakkor hangsúlyozva, hogy a rendszer egy-két csavarján meggondolandó a javítás.

Áttekintettem a Döntőbizottság történetét, majd eljutottam a hatályos szabályozáshoz, részletesen kifejtve azt. S mint azt a költő József Attila megállapította: „...csak a törvény a tiszta beszéd...”¹²⁴, ezért én is a törvény szövegéből indultam ki, felhasználva a szakirodalmat.

Ugyanakkor nem lehetett feladata ennek a dolgozatnak közbeszerzéssel kapcsolatos jogorvoslatok jogintézményeinek átfogóbb, bővebb megvilágítása, amelyet a jogirodalom szélesebb körben tárgyal.

Végezetül engedje meg az Olvasó, hogy jelen tanulmányt a Magyar Ügyvédi Kamara elnökének, HORVÁTH JENŐNEK a szavaival zárhassam: „Amennyiben a felvetett kérdések közül néhány megállapításomban a becsületes szándék ellenére akaratlanul hibáztam: tekintsenek jóhiszeműnek.”

124 József Attila: Óda c. költeménye

Irodalomjegyzék:

- BERÉNYI LAJOS – BOZZAY ERIKA – BUDA GYÖRGY – DEÁK KRISZTINA – ENGLER MAGDOLNA – HÁMORI ANDRÁS – KALMÁRNÉ DIÓSY ILDIKÓ – KARDKOVÁCS KOLOS – KOTHENCZ ÉVA – LUKÁCS ANDREA: *Közbeszerzés*
- KJK – KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 2004.
- CZUCZAI JENŐ: *Az Európai Unió követelményrendszere és a magyar közbeszerzési jog*. In: Jogtudományi Közlöny 2000. évi 2. szám 53-63. o.
- CSÁNYI ISTVÁN – DR. GÁSPÁR EMŐKE – DR. KRILL ERZSÉBET – DR. LUKÁCS ANDREA – SZAJKÓ LAJOS – SZAJKÓ LAJOSNÉ: *Közbeszerzési kézikönyv*. Szerkesztette: Csányi István. Kiadja: Terc Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. Szakkönyvkiadó Üzletága, Budapest, 2004.
- DUDÁS GERGELY: *Ezermilliárd forintnyi megrendelés. Berényi Lajos, a Közbeszerzések Tanácsának elnöke az új törvényi szabályozásról (Interjú)*. In: De jure Jogászok Társasági Magazinja V. évfolyam, 2004. március. 20-23. o.
- FORGÁCS IMRE: *Állami támogatások és közigazgatás. A közbeszerzés – az állami támogatások és a versenypolitika sajátos eszköze*. In: Magyar közigazgatási jog Különös Rész Európai Uniós kitekintéssel. Szerkesztette: Ficzer Lajos – Forgács Imre. Osiris Kiadó, Budapest, 2001.
- GÁL ANDRÁS LEVENTE: *Közbeszerzés, EU-tagság, magyar kihívások*. Szerkesztette: Gál András Levente. Kiadja: Miniszterelnöki Hivatal, Kormányzati Stratégiai Elemző Központ, Európai Integrációs Iroda. Budapest, Typonova Kft. ny. 2004. 231. o.
- JENEY PETRA: *Közbeszerzési politika*. In: Az Európai Unió Politikái. Szerkesztette: Kende Tamás – Szűcs Tamás, Osiris Kiadó, Budapest, 2001. 645-663.o.
- MONORY BULCS: *Közérthető közbeszerzés uniós normák szerint*. Kiadja: Hírtőzsde Holding Rt., Budapest, 2004. 335.o.
- MUDRÁNÉ LÁNG ERZSÉBET: *A közbeszerzési eljárás a bírósági jogorvoslatok tükrében*. In: Magyar Közigazgatás 2004. évi 4. szám 226-234.o.
- DR. PATAY GÉZA ÜGYVÉDI IRODÁJA – ENVILAW BT. – EUROOUT KFT – OKEAN KFT KONZORCIUMA: *Útmutató a kedvezményezettek részére a Strukturális Alapokból és a Kohéziós Alapból származó támogatásokból megvalósított közbeszerzésekre vonatkozó szabályokról*. Forrás: http://www.nfh.hu/doc/Uj_NFT/fuggelek_KU.pdf
- VÁRDAY GYÖRGY: *A magyar közbeszerzés az uniós csatlakozás után*. Írta és összeállította: Várday György. Közzéteszi a Magyar Közbeszerzési Társaság. Lezárva: 2003. április 22. Budapest, Mega Kft. ny., 2003. 32. o.

Honlap:

- <http://www.kozbeszerzes.hu>
- <http://www.kozbeszerzes.hu/arhiv/04055/04055h.html>
- http://www.nfh.hu/doc/Uj_NFT/fuggelek_KU.pdf
- http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=168&details=144

Jogszabályok:

- A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (Kbt.)
- Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (Áe.)
- A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.)

Egyéb források:

- a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény Általános indokolás, Részletes indokolás
- Közbeszerzések Tanácsa J/9477. Beszámoló az Országgyűlés részére a Közbeszerzések

Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről, Budapest, 2004. május, III. a Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban, Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=86&details=142

- KÖZBESZERZÉSEK TANÁCSA: Tájékoztató a közbeszerzések 2004. évi alakulásáról. Budapest, 2005. január 20. Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=168&details=144